

Sportmonitor Groningen

Tussenmeting 2015

Laura de Jong

Marjolein Kolstein

Age Stinissen

www.os-groningen.nl

Maart 2016

OS | ONDERZOEK
IN STATISTIEK
GRONINGEN

Gemeente
Groningen

BASIS VOOR BELEID

Inhoud

Samenvatting en aanbevelingen	3
Samenvatting	3
Aanbevelingen	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Opbouw van de Sportmonitor Groningen	7
1.3 Opbouw van het rapport	8
2. Algemene indicatoren	9
2.1 Kenmerken van de Groningse bevolking	9
2.2 Sociaal-maatschappelijke aspecten	12
3. Indicatoren fysieke sportinfrastructuur	13
3.1 Sportaccommodaties	13
3.2 Tevredenheid over de accommodaties	15
4. Indicatoren sport en beweggedrag	18
4.1 Sport op school, Bslim, NASB en de Sportimpuls	18
4.2 Sportverenigingen	22
4.3 Topsport	27
4.4 Bewegen en gezondheid	29
4.5 Zwemmen van basisschoolleerlingen	31
4.6 Sporten en armoede	32

Literatuurlijst	34
Bijlagen	36
Bijlage 1: Indicatoren sportmonitor 2015	36
Bijlage 2: De accommodaties	39
Bijlage 3 Sportverenigingen naar tak van sport, algemene- en studentenverenigingen	44
Bijlage 4: Topsportevenementen gesubsidieerd door de gemeente Groningen, 2012-2015	47
Bijlage 5: Indicatoren in Gronometer, themaboom	49
Colofon	50

Samenvatting en aanbevelingen

Samenvatting

In deze rapportage presenteren we de resultaten van de tweede meting in het kader van de Sportmonitor Groningen. De eerste meting was in 2011.

De opbouw van de Sportmonitor Groningen vond plaats in het kader van de sportvisie Meer ruimte voor Sport en Beweging 2010-2020, waarin het monitoren en evalueren van de sportvisie tot de uit te voeren programma's behoort. Deze visie is in 2015 geactualiseerd in het Meerjarenprogramma Sport en Beweging 2016-2020.

De Sportmonitor vormt binnen de gemeente Groningen een stap in de opbouw van een Beleidsinformatie Systeem (BIS). Deze monitor zal in de toekomst worden voortgezet binnen de Basismonitor Groningen.

Voor het vullen van de indicatoren zijn we voor een belangrijk deel afhankelijk van input van derden. Niet alle indicatoren worden optimaal en op regelmatige basis bijgehouden.

Ten opzichte van de eerste meting zijn er enkele wijzigingen in de monitor. Ten eerste zijn er enkele nieuwe indicatoren bij gekomen, zoals de zwemvaardigheid van basisschoolleerlingen en het gebruik van de Stadspas voor sportdoeleinden. Ook zijn enkele items niet meer beschikbaar, zoals de gegevens die voort komen uit het Nederlands Actieplan Sport en Beweging.

Vanaf 2011 heeft O&S Groningen jaarlijks gegevens verzameld voor de Sportmonitor Groningen en deze beschikbaar gesteld via Gronometer. De Sportmonitor vormt zo een lopend project, dat wil zeggen dat de gegevensverzameling continu wordt voortgezet en kan worden uitgebreid zodra gegevens over bepaalde indicatoren beschikbaar komen.

Deze rapportage geeft de stand van zaken weer in het jaar 2015 of als er geen gegevens zijn van 2015 die in het meest recente jaar daarvoor. Ontwikkelingen en trends kunnen voor een groot deel pas in beeld gebracht worden, nadat we over meerdere jaren gegevens hebben verzameld.

Deze meting

Van een aantal algemene indicatoren zoals opleidingsniveau, de bevolkingsamenstelling en inkomens zijn over meerdere jaren gegevens beschikbaar. Een aantal indicatoren betreft de fysieke infrastructuur voor sport en bewegen. Deze indicatoren zijn voor een groot deel verzameld voor deze Sportmonitor. Het gaat om sportaccommodaties, zowel in beheer bij de gemeente als van particuliere aanbieders en om openbare voorzieningen voor sport en bewegen. Deze indicatoren zijn op buurniveau beschikbaar. Een aantal indicatoren betreft het sport- en beweeggedrag van de bevolking in de stad. Voorbeelden zijn het aantal en de diversiteit van sportverenigingen en de ledenaantallen van deze sportverenigingen. Voor een deel zijn ook deze gegevens per buurt beschikbaar. Verder hebben we een aantal indicatoren over de topsport in de monitor opgenomen: topsportaccommodaties, topsportevenementen en het aantal topsporters in de stad.

Daarnaast zijn uit gezondheidsenquêtes van de GGD gegevens beschikbaar over het beweeggedrag, overgewicht en het lidmaatschap van sportverenigingen. Deze gegevens van de GGD komen eens in de vier jaar beschikbaar en zijn deels per wijk beschikbaar.

Nieuw is de aandacht voor sport en armoede. In dit kader zijn het gebruik van het Jeugdportfonds en van de Stadjerspas als indicatoren gebruikt.

Ook nieuw is de aandacht voor de zwemvaardigheid van de basisschoolleerlingen, te meer van belang omdat in 2013 het schoolzwemmen is afgeschaft.

Naast de indicatoren waarvoor cijfers beschikbaar zijn, hebben we ook de uitkomsten van een aantal onderzoeken en van initiatieven op het gebied van sport en bewegen in de monitor opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn tevredenheidsonderzoeken over sportaccommodaties, de activiteiten in het kader van Bslim, samenwerkingsverbanden met het onderwijs en in het kader van de Sportimpuls.

Ontwikkelingen sinds de eerste monitor

De belangrijkste ontwikkelingen sinds 2011 zijn:

- In 2013 is het schoolzwemmen afgeschaft. De wens van de gemeente was in beeld te krijgen hoe het gesteld is met de zwemvaardigheid van de basisschoolleerlingen. Dit is in beeld door deelname aan het landelijke systeem 'Beweeg ABC'. De conclusie is dat in 2015 98 procent van de kinderen in groep 8 van het basisonderwijs minimaal één zwemdiploma heeft.
- Het aantal gemeentelijke binnensportaccommodaties is in 2015 hoger dan in 2011.

- Vanuit de NOC*NSF is in beeld hoeveel mensen lid zijn van een sportvereniging en welke sporten veel worden beoefend. Dit geeft een beter beeld van het aantal sporters en ook van de verschillen in de percentages sportverenigingsleden per wijk.
- De activiteiten in het kader van Bslim zijn beter in beeld. We constateren dat er meer wordt georganiseerd in het kader van Bslim.
- Beter in beeld is van welke (inkomens-)ondersteunende maatregelen gebruik wordt gemaakt voor sportdeelname. Het gebruik van de Stadjerspas en het Jeugdportfonds in het kader van sport en bewegen is geïnventariseerd.
- Sinds 2012 kunnen lokale initiatieven landelijk financieel worden ondersteund. Dit heeft geresulteerd in meer deelname aan sport vanuit kwetsbare groepen in de samenleving.
- Met de indicatoren die we in deze Sportmonitor presenteren kan in een aantal gevallen een rechtstreeks verband met het sportbeleid worden aangetoond. Ook het inzicht in de sociaal-maatschappelijke effecten van sport en bewegen is inmiddels vergroot, onder andere door het uitvoeren van kwalitatief onderzoek waarin Stadjers en diverse betrokkenen werden geïnterviewd over de effecten van het gevoerde sportbeleid.

Aanbevelingen

Bereik van doelgroepen:

Het aantal deelnemers van activiteiten in het kader van Bslim wordt bijgehouden. Om inzicht te krijgen of hiermee ook specifiek omschreven doelgroepen worden bereikt, zouden meer achtergrondgegevens van de deelnemers kunnen worden bijgehouden.

Stimuleren sportdeelname door groepen met een lager inkomen.

Uit de gegevens over lidmaatschap van een sportbond blijkt dat in wijken met een laag gemiddeld inkomen het percentage leden lager ligt dan in wijken met een gemiddeld hoger inkomen. Ook zien we dat in deze wijken veel gebruik wordt gemaakt van het Jeugdsportfonds.

Vrijwilligers:

We hebben niet goed meer in beeld hoe het binnen de verenigingen gesteld is met vrijwilligers. Het laatste onderzoek is van 2011 en daaruit bleek dat minder verenigingen dan in 2008 tevreden zijn over bijvoorbeeld het aantal vrijwilligers. Om te kijken of deze ontwikkeling doorzet is nader onderzoek nodig.

Continuïteit Indicatoren Sport en Bewegen in Groningen:

Meerdere indicatoren rond Sport en Bewegen hebben een cyclus van twee of vier jaar. Maar voor sommige indicatoren kunnen de gegevens jaarlijks of om de twee of drie jaar worden verzameld. Dit zal O&S Groningen ook gaan doen. Voor zover mogelijk zullen de gegevens dan op kortere termijn dan tot nu toe gebruikelijk worden gepresenteerd en worden opgenomen in de Basismonitor Groningen.

Verder is het nog wenselijk om waar mogelijk meer trends in de ontwikkelingen weer te geven. Daar zal een verdere verlenging van de looptijd van de diverse indicatoren aan bijdragen.

1. Inleiding

In het begin van 2012 is de eerste rapportage in het kader van de Sportmonitor Groningen verschenen; een nulmeting met daarin gegevens tot en met 2011 op het gebied van sport en bewegen in de gemeente Groningen.

In dit tweede rapport beschrijven we de stand van zaken in 2014 en de ontwikkelingen sinds 2011. Zo maken de indicatoren rond sport en bewegen in Groningen het mogelijk het sportbeleid van de gemeente Groningen in de periode 2010-2020 te volgen en te evalueren.

De afdeling Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S Groningen) stelt deze indicatoren samen in opdracht van het onderdeel Sport van de directie Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Groningen.

We begonnen deze rapportage met enkele conclusies en aanbevelingen. In dit hoofdstuk gaan we vervolgens in op de aanleiding voor de ontwikkeling van de monitoring van sport en bewegen in Groningen. We besteden daarna aandacht aan de doelstelling van deze monitoring. Daarna gaan we in op de samenstelling van de set van indicatoren. In de volgende hoofdstukken beschrijven we de indicatoren en geven we de scores weer.

1.1 Aanleiding

Op 30 september 2009 heeft de raad van de gemeente Groningen de sportvisie Meer ruimte voor Sport en Bewegen 2010-2020 vastgesteld. Hiermee heeft de raad opdracht gegeven om aan de programma's uit de sportvisie uitvoering te gaan geven. Deze visie is in 2015 geactualiseerd in het Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2016-2020.

De Sportmonitor Groningen ondersteunt de gemeente Groningen bij het monitoren en evalueren van haar specifieke beleidsinspanningen zoals dat is geformuleerd in dit Meerjarenprogramma Sport en Bewegen. De monitor kan met een nieuw geformuleerde set van indicatoren resultaten van beleid in beeld brengen. Deze indicatoren zullen in de nabije toekomst structureel worden opgenomen in de recent ontwikkelde Basismonitor Groningen. Het monitoren en evalueren van het sportbeleid dient meerdere doelen. Beleidsmakers kunnen met de gemonitorde gegevens de uitvoering beter bewaken en bestuurders krijgen inzicht in hoeverre de voorgenomen doelen worden gehaald, zowel waar het gaat om de ontwikkelingen in het sporten en bewegen zelf als om de maatschappelijke effecten van specifieke beleidsinspanningen.

De prestaties van Groningen kunnen zo ook via vergelijking met andere gemeenten in landelijk perspectief worden geplaatst. Daarnaast kan het verzamelen van de relevante gegevens voorzien in de verplichte verantwoording van de gemeente.

Met dit al draagt monitoring bij aan een transparanter beleid.

Twee hoofddoelen

De kern van het sportbeleid van de gemeente Groningen kunnen we samenvatten in twee hoofddoelen. In de eerste plaats heeft, of kan iedere Stadjer het plezier in sport- en bewegen ervaren en te allen tijde de keuze maken voor sport en bewegen. Tweede doel is dat Stadgers weten dat regelmatig sporten en bewegen goed is voor hun gezondheid en voor de ontwikkeling van hun kinderen.

De sportvisie beschrijft hoe de gemeente Groningen deze twee hoofddoelen wil bereiken, namelijk via:

1. Dat beweegt Stad: De drempels om dichtbij in de wijk of daarbuiten als sporter, vrijwilliger of supporter anderen te ontmoeten zijn zo laag mogelijk. Dat betekent dat er voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare voorzieningen en zeer toegankelijke sportaanbieders zijn. Kortom, er moeten goede sportieve randvoorwaarden bestaan waardoor alle Stadgers in beweging kunnen komen.
2. Stad waar iedereen zijn sportieve talent kan ontdekken: Alle jeugd van 0 tot 19 jaar krijgt de sportieve basis mee om op vroege of latere leeftijd zijn talent voor sporten en bewegen te ontdekken.
3. Stad waar sporttalenten hun talent kunnen ontwikkelen: In de gemeente Groningen kunnen de vele talentvolle sporters hun talenten verder ontwikkelen.

Om de resultaten en effecten van het gemeentelijke sportbeleid snel zichtbaar te maken zijn er indicatoren bepaald. In deze monitor geven we middels deze indicatoren inzicht in activiteiten, prestaties en effecten in relatie tot de ingezette middelen. Met behulp van indicatoren kunnen abstracte toekomstvisies en beleidsdoelstellingen worden vertaald in heldere streefcijfers. Het is van belang om indicatoren te kiezen die eenvoudig te meten zijn en waarbij het mogelijk is om op korte termijn data beschikbaar te krijgen. Een teveel aan indicatoren kan een meetinstrument onbeheersbaar maken.

1.2 Opbouw van de Sportmonitor Groningen

1.2.1 Algemeen

De Sportmonitor Groningen is opgebouwd uit een drietal rapportages en een aantal continue metingen. De rapportages informeren over een nulmeting in 2011, een tussenmeting in 2015 (dit rapport) en een eindmeting in 2019.

De monitor zelf is opgebouwd rondom vier groepen indicatoren. Deze indicatoren hebben betrekking op:

- Algemene indicatoren, achtergrondgegevens;
- De fysieke sportinfrastructuur;
- De zachte sportinfrastructuur;
- Sport en beweggedrag van de stadgers.

In de eerste rapportage in het kader van de Sportmonitor, over de nulmeting, is de stand van zaken van zoveel mogelijk indicatoren cijfermatig en in tekst weergegeven. We zijn begonnen met het verzamelen van gegevens over 2010. Voor een aantal indicatoren beschikte O&S Groningen over gegevens; een aantal andere indicatoren vroeg een nadere uitwerking.

Van deze indicatoren is nagegaan of, en zo ja op welke wijze, gegevens konden worden verzameld voor de Sportmonitor. Daarbij is van elke indicator de beschikbaarheid van de gegevens; de validiteit; betrouwbaarheid; volledigheid van de gegevens en de actualiteit van de gegevens bepaald.

Van de indicatoren waarvoor O&S Groningen al over gegevens beschikte, zijn gegevens over 2010 en indien beschikbaar en relevant, ook van eerdere jaren verzameld. Deze gegevens zijn aan de betrokken medewerkers beschikbaar gesteld via het buurtinformatiesysteem Gronometer (in paragraaf 1.2.3 is meer te lezen over Gronometer). Ook van de nulmeting van 2011 zijn de gegevens opgenomen in de rapportage. Dit rapport bouwt voort op de monitor van 2011.

1.2.2 Set van indicatoren

De definitieve set van indicatoren voor deze rapportage is vastgesteld nadat uit de inventarisatie duidelijk werd over welke indicatoren we gegevens kunnen verzamelen. Dit zijn de indicatoren vanuit de monitor van 2011, aangevuld met enkele nieuwe indicatoren. De indicatoren worden aangeleverd door afdelingen van de gemeente Groningen zowel als door externen. In bijlage 1 vindt u alle indicatoren. In deze bijlage vindt u ook informatie over de bron van deze gegevens en de jaren waarover ze beschikbaar zijn.

1.2.3 Toegankelijk maken van de verzamelde gegevens via Gronometer

Een selectie van de verzamelde gegevens is beschikbaar via Gronometer, het digitale gebiedsinformatiesysteem van de gemeente Groningen. Het systeem verschaft statistische informatie op diverse geografische niveaus: voor de hele stad, per wijk, per postcodegebied en per buurt. Gronometer biedt de mogelijkheid om de gegevens te presenteren in tabellen, grafieken en thematische kaarten, die op hun beurt weer kunnen worden ingelezen ten behoeve van andere documenten.

De onderwerpen waarover in Gronometer gegevens worden aangeboden zijn onder meer: bevolking, wonen, sociale zorg, onderwijs, leefbaarheid en veiligheid. In het kader van de ontwikkeling van de Sportmonitor Groningen is in 2011 het thema sport aan Gronometer toegevoegd. In bijlage 5 kunt u precies zien welke inhoud vanuit de Sportmonitor in Gronometer te vinden is.

1.3 Opbouw van het rapport

In de nu volgende hoofdstukken beschrijven we alle indicatoren van de Sportmonitor Groningen. Bij deze beschrijving volgen we de eerder beschreven groepsindeling.

We begonnen dit rapport al met een samenvatting en enkele conclusies, aanbevelingen en suggesties voor de gegevensverzameling in de toekomst.

In hoofdstuk 2 besteden we aandacht aan de algemene indicatoren die zicht bieden op de achtergrondgegevens van de bevolking. Ook besteden we in hoofdstuk 2 aandacht aan enkele sociaal-maatschappelijke aspecten van sport en bewegen.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de indicatoren die informatie opleveren over de fysieke sportinfrastructuur.

Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van de indicatoren met betrekking tot sport- en beweggedrag.

2. Algemene indicatoren

In dit hoofdstuk beschrijven we in paragraaf 2.1 de indicatoren die in de monitor dienen als achtergrondvariabelen. Het gaat om bevolkingsvariabelen. De reden van opname van deze algemene indicatoren is dat deelname aan sport en beweeggedrag deels afhankelijk blijkt te zijn van onder meer leeftijd, geslacht, inkomen en opleidingsniveau. Door sport- en beweeggedrag af te zetten tegen de achtergrondvariabelen van de bevolking, kunnen we verschillen tussen de diverse bevolkingsgroepen in beeld brengen. Deze achtergrondvariabelen zijn ook opgenomen in het gebiedsinformatie systeem Gronometer en zijn beschikbaar per buurt en per wijk.

In paragraaf 2.2 gaan we in op de sociaal-maatschappelijke effecten van sport en bewegen. In de sportvisie wordt verondersteld dat een goed basisniveau van voorzieningen om te sporten en te bewegen dichtbij huis, de leefbaarheid vergroot. Daarnaast zouden sport en bewegen een actieve en gezonde leefstijl van kinderen bevorderen. Ook wordt in de sportvisie beschreven dat sport en bewegen Stadgers met elkaar verbindt, doordat mensen elkaar opzoeken om te sporten of om andere sporters aan te moedigen, en om als vrijwilliger actief te zijn.

2.1 Kenmerken van de Groningse bevolking

2.1.1 Geslacht en leeftijd

Tabel 2.1 geeft informatie over de verdeling van leeftijd en geslacht in de bevolking per 1 januari 2011, 2013 en 2015. Bij de indelingen naar leeftijd sluiten we aan bij de schoolleeftijden en de leeftijden waarvan bekend is in hoeverre er aan sport wordt gedaan.

Als de sportdeelname per buurt bekend is, is te zien of er op buurtniveau verband is tussen sportdeelname en bijvoorbeeld etniciteit, leeftijd of inkomen.

Tabel 2.1 *Bevolking gemeente Groningen naar leeftijd en geslacht per 1 januari*

bevolkingsgroep	2011	2013	2015
Totale bevolking	190.028	195.387	200.459
Aantal mannen	94.091	96.968	99.751
Aantal vrouwen	95.937	98.419	100.708
Bevolking van 6 t/m 12 jaar	10.633	10.678	10.734
Bevolking van 13 t/m 15 jaar	4.235	4.521	4.607
Bevolking van 16 t/m 17 jaar	3.058	3.008	3.344
Bevolking van 18 t/m 21 jaar	21.517	22.681	23.211
Bevolking van 22 t/m 25 jaar	23.148	24.341	25.119
Bevolking van 26 t/m 29 jaar	15.090	16.035	16.918
Bevolking van 30 t/m 64 jaar	80.240	80.637	81.012

bron: Gemeente Groningen

2.1.2 Opleidingsniveau en inkomens

Om inzicht te krijgen in het verband tussen opleidingsniveau of inkomen en participatie in sport, hebben we hierover gegevens opgenomen in de Sportmonitor.

Zo kunnen we bijvoorbeeld bekijken of er verschil in sportdeelname is tussen buurten met een laag of met juist een hoog opleidingsniveau. Hetzelfde kunnen we doen voor de inkomens. Armoede beperkt de mogelijkheden voor activiteiten in de vrije tijd. Mensen met een laag inkomen lopen eerder de kans op sociale uitsluiting. Hetzelfde geldt voor mensen met een laag opleidingsniveau (Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) , 2010). Er zijn op buurtniveau gegevens over inkomens beschikbaar. Deze inkomensgegevens zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vanuit gegevens van de Belastingdienst en komen jaarlijks met een vertraging van twee jaar beschikbaar. De nieuwste gegevens zijn van 2013. De gegevens op het gebied van het opleidingsniveau komen voort uit de stad-Groningse wijkenquête en zijn beschikbaar per wijk en voor een aantal buurten. Onderzoek en Statistiek Groningen houdt deze wijkenquête eens in de twee jaar onder een representatieve steekproef van 7.000 stadgers. In de tabellen 2.2 en 2.3 vindt u de opleidings- en inkomenscijfers op stadsniveau.

Het opleidingsniveau van de stad-Groningse bevolking is met 52 procent hoger opgeleiden aanzienlijk hoger dan dat van Nederland als geheel en dit aandeel hoger opgeleiden groeit sterk. In Nederland als geheel was in 2010 een derde (33 procent) van de bevolking van 15 t/m 75 jaar laag opgeleid en 27 procent hoog opgeleid. In 2014 waren deze cijfers respectievelijk 30 procent en 28 procent (bron: CBS-Statistiek). Ook in Groningen, waar het opleidingsniveau al hoog was, zien we nog een verdere stijging van het opleidingsniveau.

Tabel 2.3 geeft de inkomensverdeling weer van particuliere huishoudens, zoals deze is berekend door het CBS. Hiervoor maakt het CBS gebruik van de landelijke verdeling per 20 procent-groep van het besteedbare huishoudensinkomen.

De grenzen van de groepen zijn als volgt bepaald: De huishoudens van geheel Nederland worden gerangschikt naar hoogte van besteedbaar inkomen. Daarna worden de huishoudens in vijf, qua aantal gelijke groepen verdeeld en wordt het hoogste inkomen in elke groep bepaald. Deze inkomens vormen de groeps grenzen. Binnen elke gemeente kan dan vervolgens gekeken worden welk percentage van de huishoudens binnen deze inkomensgroepen valt.

Tabel 2.2 Procentuele verdeling naar hoogst afgeronde opleiding van de bevolking van 18 jaar en ouder

opleidingsniveau	2000	2010	2014
Lager (beroeps-)onderwijs, mavo	26%	15%	14%
Middelbaar (havo/vwo/mbo)	37%	36%	34%
Hoger (hbo/wo)	37%	48%	52%

bron: O&S Groningen, Wijkenquête

Tabel 2.3 Inkomensverdeling van huishoudens, 2013

20% inkomensgroepen	Groningen		Nederland
	exclusief studenten huishoudens	inclusief studenten huishoudens	
1e 20 procent groep	30%	43%	20%
2e 20 procent groep	20%	17%	20%
3e 20 procent groep	18%	15%	20%
4e 20 procent groep	17%	13%	20%
5e 20 procent groep	15%	12%	20%
Totaal aantal huishoudens	84.710	114.210	7.650.000

bron: CBS, Regionale Inkomens Onderzoeken (RIO)

Binnen de gemeente Groningen zijn de lagere inkomens duidelijk ruim oververtegenwoordigd; 43 procent van de huishoudens in de gemeente Groningen valt qua inkomen in wat landelijk de laagste 20 procent-inkomensgroep vormt. Het gaat hierbij om 49.380 huishoudens waarvan 29.500 studentenhuishoudens- en institutionele huishoudens (personen in tehuizen e.d.). De hogere inkomens zijn ruim ondervertegenwoordigd. Dit komt mede doordat Groningen een grote gemeente is waar relatief veel mensen met een uitkering wonen. Dit geldt voor veel grote en middelgrote gemeenten. In Groningen wonen ongeveer 10.000 personen met een bijstandsuitkering, 5.000 met een WW uitkering en 9.000 met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (cijfers 2013).

2.1.3 Gezondheid en beperkingen

Matig intensieve activiteit heeft een gunstig effect op de gezondheid, mits deze activiteit regelmatig wordt verricht (bron: GGD Groningen). Een voorbeeld van matig intensieve activiteit is sporten, maar ook fietsen, stevig wandelen, tuinieren en het verrichten van huishoudelijke bezigheden of actief zijn op het werk.

In de Gezondheidsenquête en in het Jeugdgezondheidsonderzoek van de GGD Groningen, onderzoeken die eens in de vier jaar worden gehouden, wordt een aantal vragen gesteld over de gezondheid en de lichamelijke beperkingen van de bevolking van de provincie Groningen.

In Groningen ervaart 77 procent van de volwassenen zijn of haar gezondheid als (zeer) goed. Voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar is dit percentage 98 procent. Een minder goede ervaren gezondheid hangt samen met leeftijd (oud minder goed dan jong), geslacht (vrouw minder goed dan man) en opleidingsniveau of sociaaleconomische status (laag minder goed dan hoog).

Van alle volwassenen in Groningen heeft ruim 10 procent last van een lichamelijke beperking (aan het gehoor, gezichtsvermogen of de mobiliteit). Ook hier zien we verschillen tussen geslacht en opleidingsniveau. In de tabellen 2.4 en 2.5 vindt u naar geslacht en opleidingsniveau het percentage van de bevolking dat last heeft van een fysieke beperking.

Tabel 2.4 Volwassen mensen met fysieke beperking (zicht, gehoor, mobiliteit) naar geslacht, 2012

Bevolkingsgroep	percentage
Totaal	10%
Mannen	8%
Vrouwen	13%

bron: GGD Groningen

Tabel 2.5 Volwassen mensen met fysieke beperking (zicht, gehoor, mobiliteit) naar opleidingsniveau, 2012

Hoogste genoten opleiding	percentage
Lager onderwijs	39%
MAVO/LBO	23%
MBO/HAVO/VWO	9%
HBO/WO	3%

bron: GGD Groningen

2.2 Sociaal-maatschappelijke aspecten

Er zijn meerdere categorieën van de bevolking waarvoor deelname aan sport door de gemeente gestimuleerd wordt en waarvoor het belangrijk is dat deze groepen mensen deelnemen aan sport of voldoende bewegen. Eén categorie daarvan betreft de mensen met overgewicht. Dit bespreken we in paragraaf 4.4, waar het gaat over bewegen en gezondheid. Andere categorieën betreffen mensen met een beperking en mensen uit bepaalde sociaal economische categorieën. In het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) zijn tussen 2011 en 2014 in de gemeente voor de kwetsbare groepen een aantal activiteiten opgezet. De instellingen die in het kader van NASB projecten hebben gerealiseerd zijn positief over de effecten daarvan. Ze geven aan dat er nu meer aandacht is voor sport en bewegen binnen de instelling en dat het bewustzijn van het belang van sport en bewegen onder hun medewerkers en cliënten vergroot is. Vanaf 2015 worden de beschikbare middelen ingezet om samen met de WIJ-teams in de wijken activiteiten voor kwetsbare groepen te initiëren. Ook zijn er projecten gestart in het kader van de Sportimpuls. Zie voor meer hierover de paragrafen 4.1.3 en 4.1.4.

3. Indicatoren fysieke sportinfrastructuur

Dit hoofdstuk beschrijft zo compleet mogelijk de indicatoren met betrekking tot de totale fysieke infrastructuur voor sport en bewegen. Het gaat hier om de mogelijkheden voor de bevolking om te sporten of op een andere wijze sportief bezig te zijn. Voor een aantal sporten en voor sportief bewegen, zoals hardlopen en fietsen, is de aanwezigheid van veilige voet- en fietspaden voldoende. Voor andere sporten is de aanleg van sport- en speelvelden nodig. Voor sporten in verenigingsverband huren de verenigingen veelal hun faciliteiten van de gemeente of van particuliere aanbieders.

3.1 Sportaccommodaties

3.1.1 Gemeentelijke sportaccommodaties

We onderscheiden binnen de gemeentelijke sportaccommodaties allereerst de binnensportaccommodaties: de gymlokalen, de sporthallen, de zwembaden en de ijsbaan.

De buitensportaccommodaties zijn onder te verdelen in twee groepen; de gratis toegankelijke terreinen en sportveldjes en de niet gratis toegankelijke.

Tabel 3.2 geeft een overzicht van de accommodaties binnen de gemeente. In bijlage 2 vindt u een lijst met de geboden voorzieningen.

De aantallen bezoekers van de gemeentelijke zwembaden en de ijsbaan vindt u in tabel 3.1.

Sport Lewenborg, Bslim-activiteiten, foto Paul Keulen

De bezoekersaantallen van de Papiermolen zijn van het weer afhankelijk. We zien een grote terugval in het aantal bezoekers in de overdekte zwembaden in 2013. Dit komt omdat in 2013 het schoolzwemmen is afgeschaft. Zie hierover ook paragraaf 4.5. Daar kwam nog bij dat het sportcentrum Kardingge in 2013 is verbouwd. Dit is vooral ten koste gegaan van het aantal recreatieve zwemuren.

Tabel 3.1 Bezoekers Kardingge en gemeentelijke zwembaden

sportaccommodaties	2005	2010	2012	2013	2014	2015
Zwembaden:						
Kardingge	217.927	197.600	198.400	119.800	151.200	161.500
De Parrel	98.297	94.100	90.900	58.500	54.300	56.000
Helperzwembad	93.813	89.611	104.000	54.300	56.700	55.700
Papiermolen	92.014	80.095	83.200	90.900	83.500	82.400
Ijsbaan:						
Ijsbaan Kardingge	110.852	103.400	108.100	95.100	107.600	100.700

3.1.2 Het particuliere aanbod en de topsportaccommodaties

Naast de gemeente bieden ook particuliere instanties sportaccommodaties aan. Het gaat hierbij om sporthallen, zwembaden en buitensportaccommodaties, maar ook bijvoorbeeld sportscholen. Voorbeelden van particuliere aanbieders zijn de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool Groningen, die een uitgebreid sportcomplex hebben op het Zerniketerrein, en fitnesscentra, verspreid door de stad.

Tabel 3.2 vermeldt voor de meest voorkomende soorten accommodaties het aantal accommodaties aangeboden door de gemeente en die van particuliere aanbieders. Ten opzichte van 2011 is het aantal gymlokalen van de gemeente toegenomen en zijn die in particulier beheer afgenomen. Daarnaast is het zwembad in de Vinkenborgh gesloten. Ook de 'oude Alo hal' van de Hanzehogeschool aan de Van Swietenlaan is nu in gemeentelijk bezit. Er wordt in de nabije toekomst een aantal nieuwe accommodaties gerealiseerd, zie hiervoor even verderop onder de kop: 'toekomstige ontwikkelingen'.

Naast de accommodaties genoemd in deze tabel zijn er nog meer faciliteiten die mogelijkheden bieden om te sporten. Voorbeelden zijn het Pitch en Putterrein (korte afstand golf) en de klimhal/klimmuur in Kardinges, een indoorhal voor beachvolleybal en diverse locaties waar je kunt biljarten. Ook kan men zwemmen in enkele recreatieve zwemplassen.

Er zijn zes accommodaties op even zovele locaties in de monitor opgenomen als topsportaccommodatie.: de Euroborg (voetbal), de topsporthal van het Alfa College (volleybal en korfbal), het sportcentrum Kardinges (schaatsen en ijshockey), Martiniplaza (basketbal), het atletiekcentrum in het Stadspark en het sportcomplex van de Hanzehogeschool op het Zernikecomplex. Martiniplaza en de Euroborg kunnen niet door verenigingen worden gehuurd.

Tabel 3.2 Sportaccommodaties, gemeentelijk en particulier, 2015

Sportaccommodaties	Gemeen- telijk	particulier	totaal	waarvan topsport accommoda- tie
Stadion ¹⁾		1	1	1
Sportcomplexen	3	1	4	1
Sporthallen	9	5	14	3
Gymlokalen (incl. loka- len in schoolsporthallen)	30	47	77	
Sportparken	16	2	18	1
Zwembaden	4	6	10	
Tenniscomplexen	0	6	6	
Locaties recreatieve tennisbanen	7	0	7	
Fitness en sportscholen	0	22	22	

1) Naast het FC Groningen stadion is ook het BE-Quick stadion in beheer bij de gemeente Groningen. Het stadion ligt in de gemeente Haren en is meegeteld bij de terreinen.

In bijlage 2 hebben we een lijst opgenomen van zowel de gemeentelijke accommodaties als van het particuliere aanbod.

Toekomstige ontwikkelingen.

Er zal in de nabije toekomst een aantal nieuwe accommodaties worden gebouwd. Deels ter vervanging en deels helemaal nieuw.

- Sporthal de Wijert wordt afgebroken en daar komt een speelhal voor in de plaats.
- In het Europapark zal een sporthal verrijzen met daarbij een dojo, een turnhal en een danszaal.
- Bij het Gomarus-College komt een schoolsporthal ter vervanging van de huidige gymzalen.
- In Corpus de Hoorn komt bij het huidige sportcomplex een topsportvoorziening.

3.1.3 Openbare speelvoorzieningen

De gemeente heeft in de buurten diverse sport- en speelvoorzieningen aangelegd. De gemeente beheert en onderhoudt deze. De voorzieningen voor jonge kinderen variëren van kleine speeltoestellen als wipkippen en klimrekken tot glijbanen en zandbakken.

Voor de oudere jeugd en volwassenen zijn er voetbal- en basketbalvelden. Onder andere Cruyff-courts en Kraijcek-playgrounds, maar ook losse doelen, mini-doelen, basketbalpalen en tafeltennistafels.

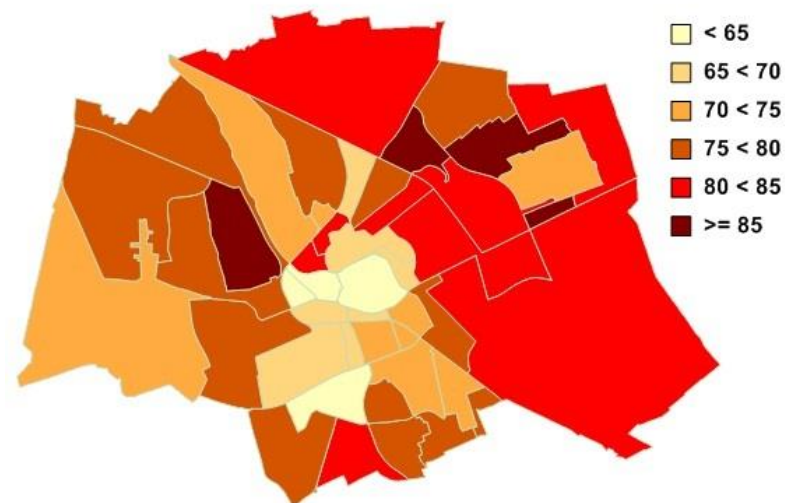
Deze voorzieningen zijn door iedereen gratis te gebruiken. Er zijn 530 voorzieningen voor jonge kinderen en 193 voor oudere kinderen en volwassenen.

In de tweejaarlijkse gemeentelijke wijkenquête, is in 2014 de vraag gesteld of men tevreden is over de speelmogelijkheden in de eigen wijk. Van alle bewoners van de stad Groningen blijkt 73 procent hier tevreden tot zeer tevreden. Ten opzichte van eerdere jaren is dit een hoger percentage. In 2010 was 66 procent van de volwassenen tevreden. De tevredenheid loopt per wijk uiteen van 31 procent in de Binnenstad tot 85 procent in Vinkhuizen en de Hunze/Ulgersmaborg (zie figuur 3.1).

3.1.4 Afstand tot sportterreinen en terreinen voor dagrecreatie

Hoe dichterbij de mensen bij een sportvoorziening wonen hoe groter de kans is dat ze gaan sporten. Het CBS heeft in 2008 voor het laatst geïnventariseerd hoe ver de bevolking van Nederland af woont van sportterreinen en dagrecreatievoorzieningen, terreinen in gebruik voor dagrecreatie zoals kinderboerderijen, speelweiden en zwemplassen. Er zijn hierover helaas geen cijfers die de nieuwe buurtindeling volgen. Voor de resultaten verwijzen we naar de Sportmonitor van 2011

Figuur 3.1 Percentage inwoners dat(zeer) tevreden is over de speelvoorzieningen in de buurt, 2014.

3.2 Tevredenheid over de accommodaties

Algemeen

Vanaf 2012 houdt O&S Groningen in opdracht van de gemeente Groningen structureel klanttevredenheidsonderzoeken over een aantal gemeentelijke sportaccommodaties. Het gaat hierbij om de gymlokalen, sporthallen en sportparken. Daarnaast verzorgt Onderzoeksbureau Store Support zogenaamde "mystery guest" onderzoeken. De accommodaties worden beoordeeld zonder dat de aanwezigen hiervan op de hoogte zijn. Sinds 2011 houdt Store Support ook klanttevredenheidsonderzoeken in de zwembaden.

Kardinge

Store Support heeft in 2014 ook een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd voor sportcentrum Kardinge (ijsbaan en zwembad). Drie kwart van de bezoekers geeft aan dat de accommodaties voldoen aan de verwachtingen. De bezoekers zijn tevreden over de bereikbaarheid en zouden de accommodatie aanbevelen bij anderen. Een groep van 70 procent van de bezoekers kijkt voor hun bezoek op de website. De bezoekers zijn tevreden over de bewegwijzering en de sfeer. Over de toiletten en de kleedruimten zijn de bezoekers vaak minder tevreden. Het volume en de keuze van de muziek worden het laagst gewaardeerd. Bijna alle respondenten zijn tevreden over de ontvangst bij de receptie.

Ook in 2014 is er een mystery guest-onderzoek geweest. De resultaten van 2014 vertonen veel overeenkomst met de resultaten van het mystery guest-onderzoek van 2010/2011. Tijdens het mystery guest onderzoek zijn het zwembad en de ijsbaan in Kardinge beoordeeld. Op een paar punten zijn de mystery guests positiever dan de respondenten van het klanttevredenheidsonderzoek door O&S. Een voorbeeld daarvan zien we bij de website. Die waardeert men in 2014 positiever dan in eerdere onderzoeken.

De respondenten vinden de bewegwijzering naar de locatie minder duidelijk dan de mystery guests. In 2014 geven de mystery guests aan dat de ingang van het zwembad niet meteen duidelijk is. Ook maakt de accommodatie in mindere mate een schone en verzorgde indruk op de respondenten van de enquête dan op de mysterie guests. De laatsten beoordelen vooral de sanitaire voorzieningen van het zwembad negatiever. Uit het mystery guest-onderzoek kwam verder naar voren dat de toezichthouders bij de ijsbaan niet altijd goed herkenbaar zijn en niet altijd een oplettende indruk maken.

Verder zijn de mystery guests, in tegenstelling tot de respondenten van het O&S klanttevredenheidsonderzoek, altijd tevreden over de snelheid waarmee men wordt geholpen bij de horeca. Wel maakt de horecagelegenheid volgens sommigen van hen een minder sfeervolle indruk. Over het algemeen vindt men de medewerkers klantvriendelijk en behulpzaam.

Helperbad, de Parrel en de Papiermolen

Over de jaren 2013 en 2014 is er gekeken naar de klanttevredenheid van bezoekers van het Helperbad, de Parrel en de Papiermolen. In het algemeen voldoen de zwembaden aan de verwachtingen van de bezoekers. Bezoekers geven aan dat ze de zwembaden zouden aanraden bij anderen. Het blijkt dat de sfeer, het enthousiasme van de medewerkers en een schoon en verzorgd zwembad zorgen voor tevreden bezoekers.

In het Helperbad komen veel ouders van wie kinderen zwemles hebben. Ook hier zijn de bezoekers tevreden over de verzorging van het zwembad en over de medewerkers. De toezichthouders vinden ze oplettend. Ook zijn ze tevreden over de prijs. Er is wel vaak te weinig parkeergelegenheid en de bewegwijzering is niet optimaal.

In de Parrel komen voornamelijk recreanten en die komen er vooral om rustig te kunnen zwemmen. Bezoekers zijn positief over de verzorging van het zwembad en vinden de medewerkers gastvriendelijk en enthousiast. Over de bereikbaarheid zijn ze positief, al kan de bereikbaarheid per telefoon en e-mail beter. Tot slot missen de bezoekers hier een horecavoorziening.

De Papiermolen wordt voornamelijk bezocht door recreanten. Bezoekers zijn positief over de algemene bereikbaarheid en ook over de bereikbaarheid per telefoon en e-mail. Ten opzichte van 2012 is de sfeer in de horeca vooruit gegaan. Niettemin geeft de helft van de bezoekers aan geen gebruik te maken van de horeca.

Gymlokalen

O&S Groningen heeft in 2013 een klanttevredenheidsonderzoek gehouden over de gymlokalen in de gemeente Groningen. Met een score van ongeveer 70 procent tevreden of zeer tevreden vinden de meeste gebruikers de gymlokalen geschikt. De gebruikers zijn tevreden over de belijning en de grootte van het veld. Wel zijn er gebruikers die de stroefheid van de vloer en de temperatuur minder geschikt vinden. De ontevredenheid van de gebruikers van de gymlokalen richt zich vooral op de hygiëne en het onderhoud van met name de douches, toiletten en kleedkamers. In 2016 wordt er opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bezoekers van de gemeentelijke gymlokalen.

Sportparken

In 2014 heeft O&S Groningen een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bezoekers van de sportparken in de gemeente Groningen. Een grote groep gebruikers geeft aan ontevreden te zijn over de bewegwijzering, de sportvelden, de kleedkamers, het onderhoud en de hygiëne, de parkeermogelijkheden en het openbaar vervoer naar het sportpark. Ook zijn er een aantal punten naar voren gekomen waarover een grote groep respondenten juist tevreden is: de kantine, de aanwezigheid van kunstgrasvelden, de sfeer op het sportpark of de vereniging en de ligging van het sportpark. In 2017 wordt er opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bezoekers van de gemeentelijke sportparken.

Sporthallen

Zowel in 2012 als in 2015 heeft O&S Groningen een klanttevredenheidsonderzoek gehouden over de sporthallen. De bezoekers van de sporthallen bleken niet zo tevreden over het onderhoud en de hygiëne van de hallen. Vooral met betrekking tot de douches, toiletten en kleedkamers.

In de toekomst zal er meer behoefte zijn aan ruimte in sporthallen. Iets minder dan de helft van de besturen en directies heeft op dit moment al behoefte aan extra uren. Veel respondenten zijn positief over het licht en de belijning in de sporthallen. Ook zijn ze vaak tevreden over de sfeer en de ligging van de sporthal. Al zijn er specifieke sporthallen die in het onderzoek van 2015 op bepaalde punten juist beter of minder goed scoren, toch zijn de verschillen tussen 2012 en 2015 over het algemeen klein. In 2018 wordt er opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de bezoekers van de gemeentelijke sporthallen.

Dienstverlening

Vanaf 2014 voert O&S Groningen jaarlijks een onderzoek uit over de dienstverlening van de gemeente Groningen op het gebied van sport. In 2014 bleek driekwart van de respondenten hier tevreden of zelfs zeer tevreden over. Daarnaast is een meerderheid van de respondenten tevreden over het contact, de medewerkers van de WSR en de bereikbaarheid van de WSR. Een derde is echter niet tevreden over het nakomen van afspraken door de medewerkers. Uit het onderzoek van 2015 blijkt dat de tevredenheid over de dienstverlening van de gemeente op het gebied van sport niet of nauwelijks is veranderd.

4. Indicatoren sport en beweeggedrag

In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre de Groningse bevolking beweegt en sport. We kijken daarvoor naar breedtesport, sport voor iedereen, en naar topsport. Ook met het oog op preventie van ziekten en overgewicht is het van belang om daar zicht op te krijgen. Er blijken groepen in de samenleving te zijn die minder bewegen en sporten. Deze groepen kunnen worden gestimuleerd dat toch meer te gaan doen.

De indicatoren in dit hoofdstuk zijn in een aantal groepen onder te verdelen:

- indicatoren met betrekking tot sport op school en Bslim
- indicatoren met betrekking tot bewegen en gezondheid
- indicatoren om sportdeelname te stimuleren
- indicatoren met betrekking tot sportverenigingen en lidmaatschap van sportverenigingen
- Enkele indicatoren rond de Topsport. We hebben deze in de monitor opgenomen omdat topsport aan de ene kant de stad op de kaart zet en aan de andere kant sportdeelname door de bevolking stimuleert. Deze topsport-indicatoren betreffen zowel de topsportevenementen als het topsporttalent.

4.1 Sport op school, Bslim, NASB en de Sportimpuls

4.1.1 Sport op school

De school is voor sport en bewegen een belangrijk instituut omdat iedereen daar sport en beweegt. Dit in tegenstelling tot sportverenigingen waarvan niet alle kinderen lid zijn, is de school er voor alle kinderen.

In 2013 is het beleid gewijzigd, er wordt er ingezet op de vakleerkrachten binnen de school en niet meer, of minder, op naschoolse activiteiten, zoals voor 2013 het geval was. Als indicatoren voor sport in het onderwijs zijn het aantal sportieve scholen in de stad, het aantal keren gymles gegeven door een vakdocent en het aantal keren gymles gegeven door een groepsleerkracht op school in de monitor opgenomen. Een sportieve school is een school met een eigen schoolsportclub. In de wijken Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Indische buurt/de Hoogte, Beijum, Lewenborg en Vinkhuizen waren in 2014 schoolsportclubs actief. In deze schoolsportclubs kunnen kinderen doen aan sporten als voetbal, judo, basketbal en dans.

Topsport Talentschool

Uit de Stichting LOOT, de organisatie die landelijk de verbinding vormt van de Topsportscholen is ook een Groningse Topsport-Talentschool voortgekomen. Een Topsport-Talentschool is er op gericht om sporttalenten onderwijs en sport optimaal te kunnen laten combineren. Dit is mogelijk vanaf de eerste klas in het voorgezet onderwijs (VMBO-HAVO-VWO).

De Topsport Talentscholen werken intensief samen met de Regionale Trainings Centra (RTC's) en zijn verspreid over heel Nederland. Groningen heeft één Topsport Talentschool: het Werkman College. Het aantal leerlingen dat als sporttalent op deze school zit is toegenomen.

4.1.2 Bslim

Bslim is een project van de gemeente Groningen en zet zich in voor een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren. In het kader van Bslim worden allerlei sportieve activiteiten georganiseerd. De belangrijkste doelgroepen zijn kinderen van 4-12 jaar en jongeren in de leeftijd van 12-16 jaar in het VMBO. De deelname aan sportieve activiteiten van deze laatste groep bleek namelijk onder het landelijk gemiddelde te liggen.

De activiteiten vanuit Bslim zijn laagdrempelig en vinden plaats in de eigen wijk. Bslim wordt gezamenlijk uitgevoerd door het Huis voor de Sport Groningen. (Provinciale organisatie die ondersteuning aan sportverenigingen en gemeenten biedt met als doel breedtesport te bevorderen), de Maatschappelijke Juridische Dienstverlening (MJD), en door scholen en schoolbesturen. Bslim wordt ook ondersteund door het Hanze Instituut voor Sportstudies (HIS) en het Alfa-college.

De rijksoverheid heeft middelen beschikbaar gesteld om te komen tot het instellen van combinatiefunctionarissen. Een combinatiefunctionaris is een professional die zowel werkzaam is in het onderwijs als in de sport- of cultuursector. Bijvoorbeeld een vakleerkracht die de sportactiviteiten na school begeleidt. Het rijk heeft wel voorwaarden gesteld aan het aantal combinatiefunctionarissen per gemeente. Samengevat:

In het kader van Bslim zijn brede vakdocenten, verenigingscoaches en buurt-sportwerkers actief.

De werkzaamheden van de combinatiefunctionarissen kunnen worden verdeeld in binnen-schoolse activiteiten, naschoolse activiteiten en activiteiten voor sporttalenten. In 2016 moeten er in de gemeente Groningen 26 fte aan combinatiefunctionarissen verantwoord worden om te voldoen aan de voorwaarden van het Rijk. In 2012 bleek het aantal daadwerkelijke fte's 18,6 te zijn, in 2015 was dat 24 fte.

Er zijn acht Bslim-wijken: het Oosterpark, de Indische buurt/de Hoogte, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Vinkhuizen, Corpus den Hoorn/de Wijert, Hoogkerk, Beijum en Lewenborg/Oosterhoogbrug/Meerdorpen.

In deze wijken woont 56 procent van de jeugd van 4 tot en met 16 jaar van de totale bevolking. Het aantal basisscholen in de Bslim wijken dat deelneemt is tussen 2014 en 2015 toegenomen van 17 naar 19. Binnen deze scholen krijgen kinderen per week twee uur bewegingsonderwijs. Het eerste uur wordt betaald door de school zelf, van het tweede uur wordt 75 procent betaald door de gemeente. Ook in het Centrum vinden Bslim-activiteiten plaats, maar deze worden niet gesubsidieerd.

We houden voor het project Bslim het aantal deelnemers per wijk bij. In tabel 4.1 vindt u informatie over het aantal activiteiten en het aantal deelnemers aan die activiteiten. Eén deelnemer kan aan verschillende activiteiten deelnemen, dus zitten er dubbeltellingen in de aantallen. De totalen zijn in een aantal wijken geschat op basis van het (gemiddeld) aantal deelnemers per activiteit. Het is niet bekend in hoeverre deelnemers uit doelgroepen bij Bslim betrokken zijn. In 2010 waren er ruim 1.000 Bslim-activiteiten met in totaal 14.650 deelnemers. In de seizoenen 2012-2013 en 2013-2014 is dit aantal deelnemers meer dan verdubbeld. In de tabel ziet u per wijk de activiteiten weergegeven.

Voor sommige wijken vermelden we de cijfers van het seizoen 2012-2013, van andere wijken zijn de cijfers van het seizoen 2013-2014 bekend. Het totaal is een optelling over beide jaren.

Activiteiten Bslim

Het aanbod van activiteiten vanuit Bslim is zeer gevarieerd en loopt uiteen van gymnastiek voor kleuters tot sportinstuiven en clinics van sportscholen of sportverenigingen. Een greep uit de activiteiten:

- Op diverse scholen zijn er schoolsportclubs die bij hun activiteiten samenwerken met bestaande Groningse sportverenigingen
- Een werd een aantal clinics gegeven, waaronder in het Oosterpark door Gasterra Flames
- Een aantal keren per week zijn er sportinstuiven in sporthal Lewenborg. De activiteiten variëren van voetbal en basketbal tot touwklimmen en touwzwaaien
- Sportdagen
- Activiteiten in Cruyff-courts (Corpus den Hoorn en Oosterpark) en Richard Kraijcek-playgrounds (Beijum en de Hoogte)
- Toernooien, o.a. unihockey
- Buurtbattles, een battle tussen verschillende buurten, deze worden door een aantal wijken succesvol genoemd
- Dans

Tabel 4.1 Deelnemers en activiteiten Bslim in een aantal wijken, 2012-2014

seizoen	2012-2013		2013-2014	
	deelnemers sportmomenten	activiteiten	deelnemers sportmomenten	activiteiten
Oosterpark			2.576	164
Hoogkerk	5.581	241		
Beijum			7.692	350
Indische buurt/de Hoogte	> 2.000	197		
Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk	4.618	283		
Vinkhuizen	5.439	303		
Zuid (Corpus den Hoorn/de Wijert)	ong. 4.000	ong. 200		
Lewenborg/Oosterhoogebrug/Meerdersen			ong. 5.300	212
totaal van alle wijken	>37.000	2.000		

Bron: Bslim rapportages per wijk

Bslim, foto Paul Keulen

4.1.3 NASB (2007 – 2014)

Om Nederland op grote schaal tot een actieve leefstijl te verleiden heeft de rijksoverheid in 2007 het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) in het leven geroepen. Het doel van het NASB is om te-weinig-actieven meer en structureel in beweging te brengen. Het moest uiteindelijk leiden tot vermindering van overgewicht onder de Nederlandse bevolking en het terugdringen van gezondheidsproblemen als diabetes, hart- en vaatziekten en depressie. Het NASB is in 2014 gestopt. Wel zijn er onder de vlag van Lentis een aantal activiteiten voortgezet.

4.1.4 Sportimpuls

De Sportimpuls is een landelijke subsidieregeling die lokale sport- en bewegingsaanbieders financieel ondersteunt bij de opzet van activiteiten om meer mensen langdurig te laten sporten en bewegen. Deze activiteiten bestaan uit het opstarten en aanbieden van sportaanbod voor mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. In 2015 zijn er in de provincie Groningen 35 projecten toegekend. Dat komt neer op 54 procent van de aanvragen. Daarmee scoort onze provincie ruim boven het landelijk gemiddelde van 17 procent. Ter vergelijking: in 2012 was het percentage gehonoreerde aanvragen voor de sportimpuls in de provincie Groningen 25 procent tegen landelijk 20 procent.

Sinds 2012 zijn er in het kader van de Sportimpuls in de gemeente Groningen meerdere projecten opgestart, waaronder:

Sportimpuls + De Wijert/Helpman (vanaf 2013)

Het project beoogt de lichamelijke activiteit van ouderen (vanaf 55) in De Wijert / Helpman structureel en duurzaam te stimuleren. Hierbij richt het project zich op het voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

Deze norm adviseert jongeren dagelijks één uur matig intensieve lichamelijke activiteit. De beweegnorm voor volwassenen en ouderen is minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen, gedurende minimaal 5 dagen per week.

De Sportimpuls biedt een divers aanbod van activiteiten, afgestemd op behoeften van de doelgroep, laagdrempelig, competitief en uitgevoerd en geborgd met de lokale aanbieders van sport en welzijn en deelnemers van de doelgroep. Het project resulteert onder andere in:

- Activeren van circa 120 ouderen om te voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen
- Training en coaching van circa 10 begeleiders om aangepast aanbod te kunnen realiseren
- Wekelijkse organisatie van Bridgeavonden gericht op interventie "Denken en Doen" als project voor (o.a.) senioren
- Wekelijks aanbod van bewegen met gymnastiek, jazz gym, yoga en dansen; Actief betrekken, empoweren en begeleiden van 10 ouderen voor organiseren activiteiten en borging van het aanbod
- Borging van de samenwerking tussen doelgroep, sport en welzijnsorganisaties

Sportimpuls 35 + Sport in Beijum

Project "35+ sport Beijum" is gericht op het versterken en vergroten van de duurzame sportparticipatie en lidmaatschappen van ouders van kinderen in Beijum (23 - 40 jaar). Deze ouders vormen een groep die in vergelijking met andere regio's heel weinig participeert of lid is van een sportclub. Het project is gericht op het opstarten van een Buurtsportvereniging waarbij bewoners met verschillende culturele achtergronden een centrale rol en verantwoording nemen voor de organisatie. Het arrangeren van de sportactiviteiten wordt uitgevoerd in samenwerking met de lokale sportaanbieders en maatschappelijke sociale organisaties. Daarnaast worden nieuwe sporten aangeboden en georganiseerd: "35+ voetbal", "Street Baseball" en "Zwemsport sportaanbod ouders van jonge kinderen", een project van de Maatschappelijke Juridische Dienstverlening (MJD). Welzijnsinstellingen en sportaanbieders werken voor dit project samen met de buurtbewoners. Het project is gestart in 2013.

Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten

Uit diverse onderzoeken blijkt dat de sportparticipatie van jongeren uit gezinnen met een laag inkomen achterblijft. De Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten heeft als doel jeugd tot 21 jaar die niet of te weinig beweegt of dreigt te stoppen met hun sport- en beweegactiviteiten te stimuleren om blijvend fysiek in beweging te komen. Dat doen sport- en beweegaanbieders door:

- aan te sluiten bij behoeftes en de huidige situatie van de doelgroep;
- de ouders te betrekken;
- samen te werken met lokale organisaties die de doelgroep goed kunnen bereiken;
- aan te sluiten bij het armoedebeleid van de gemeente;
- gebruik te maken van bestaande kennis

In de gemeente Groningen worden schoolsportverenigingen in Beijum, Leunborg, Vinkhuizen en Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk ondersteund. Voor de Wijert en het Oosterpark zijn ook aanvragen gedaan, maar die zijn niet gehonoreerd.

B-Fit in Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk

In november 2015 is op basisschool de Pendinghe B-Fit van start gegaan. B-Fit is een meerjarig, preventief actieprogramma, dat kinderen, ouders en docenten laat kennismaken met gezond leven, bewegen en voeding. Het doel is hen er bewust van te maken dat sporten en bewegen niet alleen goed is, maar dat het vooral ook leuk is om te doen. Dit gebeurt door middel van een afwisselend programma, bestaande uit pauze- en naschoolse activiteiten, clinics gegeven door verenigingen of beweegoefeningen tijdens de les. Ook is er een lespakket beschikbaar over gezonde voeding en bewegen.

4.2 Sportverenigingen

In de Sportmonitor worden zowel gegevens bijgehouden van het aantal sportverenigingen als van het aantal leden van die sportverenigingen. Hierbij maken we onderscheid tussen de diverse sporten. Voor het aantal sportverenigingen maken we gebruik van gegevens van de Werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR) van de gemeente Groningen, het Huis voor de Sport en de ACLO (studentensportverenigingen). We moeten bij deze gegevens wel bedenken dat deze verenigingen ook leden hebben die buiten de gemeente Groningen wonen.

Tabel 4.2 geeft per sport het aantal verenigingen weer. Op volgorde van de populairste sporten op basis van dat aantal verenigingen. Naast de reguliere verenigingen kent de gemeente ook 11 verenigingen voor aangepast sporten. Doordat er fusies hebben plaatsgevonden is bij het volleybal het aantal verenigingen vergeleken met een aantal jaren geleden afgenomen.

Medio 2011 was dit ook bij het zwemmen en voetbal het geval. Zie voor de volledige lijst bijlage 3. Er is in deze lijst onderscheid gemaakt tussen de studentensport en de overige verenigingen.

4.2.1 Leden van sportverenigingen

Uit twee bronnen hebben we gegevens over het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging. Er zijn cijfers afkomstig uit twee GGD-enquêtes over gezondheid: het Jeugdgezondheidsonderzoek en de Gezondheidsenquête gehouden onder volwassenen. Daarnaast zijn er cijfers beschikbaar via het NOC*NSF dat informatie verzamelt van de sportbonden.

GGD enquête

In de Gezondheidsenquête, die de GGD eens in de vier jaar houdt, wordt gevraagd of men lid is van een sportvereniging. Uit de resultaten van dit onderzoek bleek dat in 2012 41 procent van de volwassenen lid was van een sportvereniging, vrouwen iets vaker dan mannen. We zien een duidelijk verband tussen opleidingsniveau en lidmaatschap. Van de laag opgeleiden (basis onderwijs) is ruim 11 procent lid van een sportvereniging, van de middelbaar opgeleiden (mavo, vmbo) 24 procent, van de groep havo, vwo, mbo 42 procent en van de hoog opgeleiden 47,5 procent.

Dat er ook per wijk grote verschillen zijn, zien we in figuur 4.1. Ook in het Jeugdgezondheidsonderzoek wordt gevraagd naar het lidmaatschap van een sportvereniging. Van de jeugd van 12 tot en met 17 jaar is 61 procent lid van een sportvereniging (2012). In 2016 wordt er opnieuw een gezondheidsenquête gehouden en komen er actuelere cijfers beschikbaar.

Tabel 4.2 Sportverenigingen, gevestigd in de gemeente Groningen naar tak van sport, uitgesplitst en op volgorde van de sporten met de meeste verenigingen

Tak van sport	2011	2015
Voetbal/zaalvoetbal/futsal	45	44
Volleybal	32	28
Denksporten	29	27
Verdedigings-/vechtsporten	25	26
Zwemmen	14	15
Kegelen	13	12
Tafeltennis	12	11
Biljart	11	10
Tennis	11	9
Gymnastiek	9	9
Schiëten	9	9
Basketbal	8	9
Badminton	7	9
Overig	112	117
Totaal	339	335

NOC*NSF

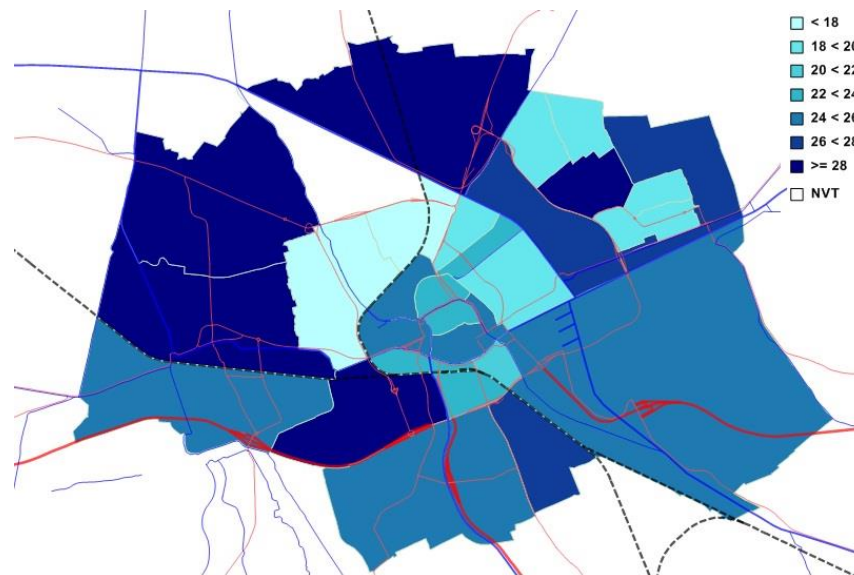
De gezamenlijke sportkoepel Nederlands Olympisch Comité en Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) heeft voor het peiljaar 2014 in kaart gebracht hoeveel inwoners van de gemeenten in Nederland lid zijn van een sportbond. Voor de gemeente Groningen kunnen we daarmee in beeld brengen hoeveel mannen en vrouwen er sporten, uit welke wijken ze komen en aan welke sporten ze doen. Dit op basis van het lidmaatschap van een sportbond. Sporters die niet zijn aangesloten bij een overkoepelende sportbond zijn niet meegeteld in de aantallen.

In totaal blijkt 21,9 procent van alle inwoners van de stad lid te zijn van een overkoepelende sportbond. Dat percentage is in Nederland als geheel, met 25,9 procent, hoger. Een verklaring hiervoor is vermoedelijk dat het gemiddeld inkomen in Groningen lager ligt dan in Nederland als geheel. Binnen Groningen blijkt het percentage sporters in de wijken met een laag inkomen namelijk aanzienlijk lager dan in wijken waar het gemiddeld inkomen hoger ligt. Zie ook figuur 4.1. Een andere verklaring kan zijn dat lang niet alle studenten die op het Studentensportcentrum Zernike (ook wel de ACLO) sporten, lid zijn van een bond. er zijn veel ongebonden sporters, zie ook figuur 4.1.

Figuur 4.1 geeft per wijk in Groningen het percentage inwoners weer dat lid is van een sportvereniging. Uit de figuur blijkt dat het percentage leden per buurt sterk verschilt; van 13 procent in de Hoogte tot 30 procent in Reitdiep/Gravenburg, Zilvermeer en in Noorderhoogebrug.

Deze laatste twee wijken kennen slechts vrij weinig inwoners. Als we bij deze indicator een koppeling maken met het gemiddelde inkomen in de buurten, dan blijkt dat in buurten met een lager gemiddeld inkomen het percentage dat lid is van een sportvereniging lager is dan gemiddeld. Ook de gemiddelde leeftijd van de inwoners van een wijk is van invloed, jongeren zijn vaker lid van een sportvereniging dan ouderen.

Figuur 4.1 Percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging, wijkindeling obv postcode (PC4), 2014

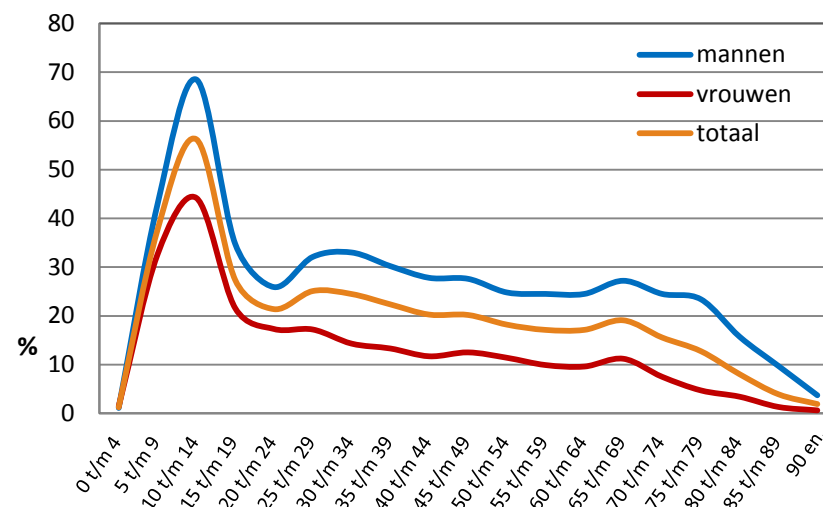
De groep van 10 tot en met 14 jarigen kent met 56 procent het hoogste percentage leden van een sportbond. Relatief zijn veel meer mannen aangesloten bij een sportbond dan vrouwen. Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen. En deel van de verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat twee grote sporten, voetbal en sportvissen, veel meer mannelijke dan vrouwelijke leden hebben. Uit de GGD-enquête blijkt overigens niet dat vrouwen minder vaak dan mannen lid zijn van een sportbond. Specifiek onder de jongeren zijn we dat echter wel. In de studentenleeftijden zijn relatief weinig mensen aangesloten bij een sportbond.

De top 10 van sportbonden in Nederland en Groningen, op basis van ledenaantal geleverd door de NOC*NSF, vindt u in tabel 4.3 en figuur 4.3. In de tabel zijn de totalen, jeugd en volwassenen samen genomen. In de figuur kunt u zien hoe het zit met de aantallen vrouwen en mannen.

In vergelijking met Nederland als geheel doen er in Groningen meer inwoners aan roeien en volleybal en minder aan gymnastiek. Bij de gymnastiekbond waren in 2014 minder leden aangesloten dan in 2012. In Nederland als geheel staat de hippische sport in de top 10 op plaats 7. In Groningen staat deze sport niet in de top 10. Groningen is binnen Nederland een echte basketbalstad, getuige het aantal bezoekers van topsportvereniging Donar (zie paragraaf 4.3). Maar in aantal leden valt basketbal net buiten de top 10, de sport komt met 1.173 leden op de elfde plaats.

In de tabel vindt u de aantallen van alle leden van de bonden ook die van de 'slappende leden', leden die nog wel lid zijn maar niet meer actief sporten.

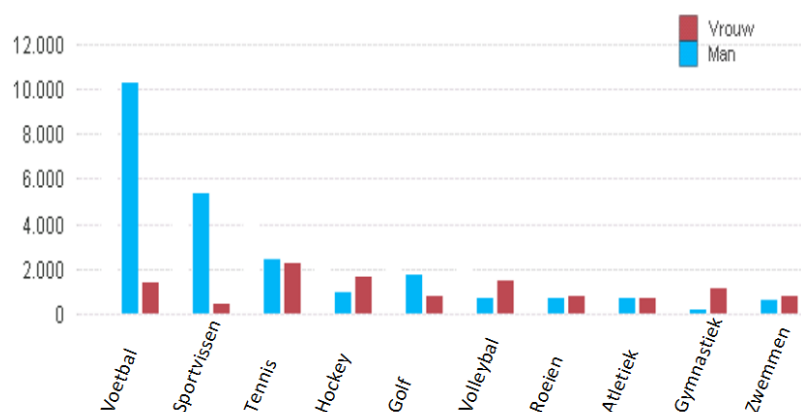
Figuur 4.2 Percentage inwoners dat lid is van een sportbond naar leeftijd en geslacht, 2014

Tabel 4.3: de top 10 sporten in Groningen naar ledenaantal, Groningen vergeleken met Nederland

Tak van sport	Groningen, plaats	Nederland, plaats	aantal Groningen	
			2012	2014
Voetbal	1	1	11.863	11.560
Sportvissen	2	3	5.824	5.797
Tennis	3	2	4.794	4.646
Hockey	4	5	2.533	2.612
Golf	5	4	2.474	2.485
Volleybal	6	10	2.061	2.146
Roeien	7	>10	1.624	1.503
Atletiek	8	8	1.316	1.400
Gymnastiek	9	6	1.493	1.336
Zwemmen	10	9	1.244	1.334

Figuur 4.3 Top 10 sportbonden gemeente Groningen, aantal leden naar geslacht, 2014

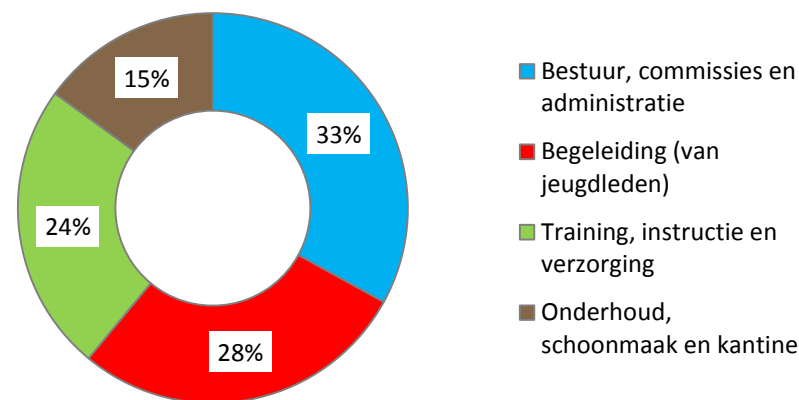

4.2.2 Vrijwilligers binnen sportverenigingen

De inkomsten van de sportverenigingen zijn niet toereikend om voor alle werkzaamheden die de vereniging met zich brengt beroepskrachten aan te stellen. De meeste sportverenigingen zijn daarom afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Ook professionele verenigingen als de voetbalvereniging FC Groningen en de basketbalvereniging Donar maken gebruik van de inzet van vrijwilligers. In 2008 deed O&S Groningen een onderzoek naar vrijwilligersorganisaties. In dit onderzoek kwamen de diverse aspecten van vrijwilligerswerk in georganiseerd verband aan de orde. In 2011 is het onderzoek herhaald. De monitor van 2011 vermeldt de resultaten van deze vrijwilligersonderzoeken. Na 2011 is in de gemeente geen vrijwilligersonderzoek meer uitgevoerd. Wel hebben we landelijke cijfers van het CBS over 2012. In de tweejaarlijkse Groningse wijkenquête is wel aan de bevolking gevraagd of ze vrijwilligerswerk doen; zegt 29,5 procent aan vrijwilligerswerk te doen, waarvan 21 procentpunt wekelijks of vaker.

In 2012 heeft het CBS een landelijk onderzoek gedaan naar vrijwilligerswerk bij sportclubs. Van alle sportclubs in Nederland heeft 12 procent beroepskrachten in dienst. Er wordt veel gewerkt met vrijwilligers, vooral bij veldsporten. In 2009 was het percentage sportclubs met beroepskrachten 14 procent. De werkzaamheden van vrijwilligers variëren van trainen en begeleiden van de leden tot bestuurlijke zaken en onderhoud en schoonmaken van de kantine. De meeste uren worden besteed aan bestuurswerk. In figuur 4.4 staan de verhoudingen van de werksoorten van vrijwilligers grafisch weergegeven.

Figuur 4.4 Werkzaamheden van vrijwilligers bij sportverenigingen per week, percentages

Bron CBS Statline, 2012

4.2.3 Vitaliteit van de sportverenigingen in Noord-Nederland

In 2013, 2014 en 2015 is door het NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen) met als uitvoerder de Hanzehogeschool Groningen een onderzoek gedaan naar de vitaliteit van sportverenigingen in Noord-Nederland. Hiervoor is onder de leden van sportverenigingen een vragenlijst verspreid. Daarnaast zijn bij de verenigingen het beleid, de financiële situatie en de aanwezigheid van voldoende deskundigheid geïnventariseerd.

In totaal hebben jaarlijks circa 300 verenigingen deelgenomen aan dit onderzoek waaronder in 2013 27 stad-Groninger verenigingen. In 2014 en 2015 is geen uitsplitsing gemaakt naar verenigingen in de gemeente Groningen.

De door de Hanzehogeschool onderzochte sportverenigingen kunnen gezonde verenigingen worden genoemd, het bestaansrecht van de verenigingen staat niet direct onder druk. Uit analyse blijkt dat in 2015 slechts 7 procent van de onderzochte verenigingen als kwetsbaar getypeerd kan worden en ongeveer twee derde als vitaal.

4.3 Topsport

Algemeen: de waarde van topsport voor de gemeenschap

Het bijzondere van topsport is dat topsporters daarvan niet alleen zelf kunnen genieten, maar dat ze met hun sport ook grote delen van de bevolking vermaken. Er is geen ander maatschappelijk deel terrein dat zoveel mensen bereikt en boeit als sport. Honderdduizenden mensen bezoeken jaarlijks sportwedstrijden en miljoenen mensen kijken naar sport op televisie of internet. Deze 'passieve sportparticipatie' is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding. Deze paragraaf gaat in op de topsport: topsporttalenten, topsportverenigingen en topsportevenementen.

4.3.1 Topsporttalenten

Topsport Noord is het Noordelijke steunpunt voor talentontwikkeling en topsport. Bij het steunpunt zijn 67 in Groningen wonende geregistreerde talentvolle sporters aangesloten. Daarnaast zijn er nog 113 jongens met een talentstatus voor voetbal. Dit aantal is het totaal van heel Noord-Nederland en de sporters wonen dus zeker niet alleen in de gemeente Groningen. Voor meisjes is voetbal een opkomende sport: binnen de gemeente wonen ook zes meisjes met een talentstatus voor voetbal.

Tabel 4.5 Talentvolle in de gemeente Groningen wonende sporters met een talentstatus van het NOC*NSF, 2011 en 2015

sport	aantal	
	2011	2015 (augustus)
Voetbal (jongens) ¹⁾	96	113
Basketbal	35	12
Volleybal	6	8
Judo	6	6
Schaatsen	3	6
Voetbal (meisjes)	3	6
Schaken	4	5
Tennis	4	5
IJshockey	2	5
Roeien	9	2
Atletiek	5	0
Handbal	3	0
Overig	15	12
Totaal (incl. voetbal jongens heel het Noorden)	191	180

1) Voetbal heel Noord-Nederland

bron: Topsport Noord

De topsporttalenten hebben een talentstatus van het NOC*NSF. Om voor een talentstatus in aanmerking te komen worden talenten door de sportbonden opgegeven bij het NOC*NSF. Het NOC*NSF bepaalt wie er in aanmerking komen voor een talentstatus. Als de sporters de status van Talent hebben gekregen, dan komen ze in aanmerking voor de LOOT-faciliteiten. Deze LOOT-faciliteiten zijn beschikbaar op een Topsport Talent-school. Daar zijn er dertig van in Nederland. Er is binnen de gemeente Groningen één topsporttalentschool: het H.N. Werkmancollege. Bij deze school kun je als sporttalent onderwijs en sport combineren. In tabel 4.5 hebben we de aantallen talenten wonend in de gemeente Groningen opgesplitst naar sport. De trainingen voor de talenten vinden in regionaal verband plaats.

In 2015 waren er in vergelijking met 2011 minder sporters met een talentstatus geregistreerd. Dit komt vooral door een daling van het aantal basketballers met een talentstatus.

4.3.2 Topsportverenigingen

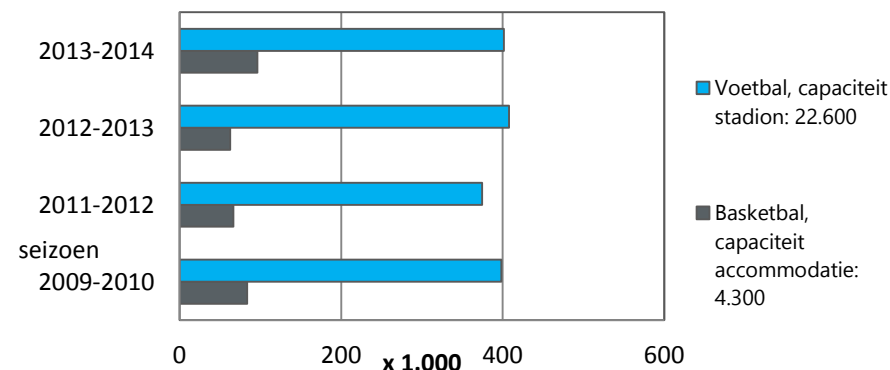
Groningen kent een aantal topsportverenigingen. Figuur 4.5 toont de bezoekersaantallen van FC Groningen (voetbal) en Donar (basketbal), de twee topsportverenigingen die het populairst zijn. Daarnaast kent de gemeente topsportverenigingen in Lycurgus (volleybal mannen), Gijs Grizzlies (ijshockey) en NIC (korfbal).

4.3.3 Topsportevenementen

Naast de reguliere wedstrijden van de topsportverenigingen kent Groningen nog meerdere andere topsportevenementen. We hebben geen totaaloverzicht van deze evenementen. Wel kunnen we de topsportevenementen, waarvoor bij de gemeente subsidie is aangevraagd, in beeld brengen.

In de jaren 2012-2014 is jaarlijks aan 10 tot 12 topsportevenementen subsidie verleend. Er zijn jaarlijks terugkerende evenementen voor basketbal, hardlopen (4 mijl), schaatsen, schaken, kanoën en roeien. In 2013 zijn in Groningen de Special Olympics Regionale Spelen voor mindervaliden georganiseerd. In 2015 is de wijze van subsidiëren gewijzigd. Er wordt subsidie verstrekt als het om evenementen voor topsporttalent gaat. Voor 2015 was dat geen voorwaarde. Een overzicht van de evenementen waarvoor subsidie is verleend vindt u in bijlage 4.

Figuur 4.5 Bezoekersaantallen top-voetbal en basketbal in Groningen.

4.4 Bewegen en gezondheid

De GGD van de gemeente Groningen houdt eens in de vier jaar een gezondheidsenquête onder volwassenen waaruit het Regionaal Gezondheidsprofiel Groningen voort komt.

Ook eens in de vier jaar wordt het Jeugdgezondheidsonderzoek onder de jeugd van 12 tot en met 18 jaar gehouden. Een aantal resultaten uit dit onderzoek heeft direct te maken met sport en bewegen. De laatste onderzoeken zijn gehouden in 2012. Deze paragraaf geeft informatie over enkele resultaten daaruit met betrekking tot bewegen, gezondheid en sport. In 2016 wordt deze gezondheidsenquête opnieuw gehouden en kunnen de cijfers worden geactualiseerd.

4.4.1 De Nederlandse Norm Gezond Bewegen en het lidmaatschap van een sportvereniging

De Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (NNGB) houdt voor jongeren tot 18 jaar minimaal in: één uur per dag matig intensief bewegen (bijvoorbeeld, fietsen, zwemmen, aqua joggen). Als ze bovendien ook echt fit willen blijven moeten zij daarnaast nog minimaal twee keer per week kracht-, lenigheid- en coördinatie-oefeningen uitvoeren.

De beweegnorm voor volwassenen en ouderen is minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen, gedurende minimaal 5 dagen per week. De norm om daarenboven ook fit te blijven houdt voor volwassenen in dat zij minstens drie keer per week minimaal 20 minuten zwaar intensieve lichamelijke activiteit moeten uitvoeren, het hele jaar door.

De tabellen 4.6 en 4.7 geven de totalen voor de hele stad weer met betrekking tot de beweegnorm. Voor jongeren is ook het percentage inactieven bekend. Inactief betekent minder dan 3 dagen per week 60 minuten per dag bewegen. Naarmate jongeren ouder worden gaan ze minder bewegen (zie tabel 4.7). Van de twaalfjarigen voldoet 81 procent aan de norm. Van hen die vijf jaar ouder zijn is dit nog maar 55 procent. Uit de resultaten van de meting van het Regionaal Gezondheids-Profiel (GGD, 2010) onder volwassenen wordt duidelijk dat deze trend doorzet na het achttiende levensjaar. Voor volwassenen ligt de norm lager, namelijk op 5 dagen per week 30 minuten per dag matig intensief bewegen. Niettemin voldoet van de volwassenen gemiddeld 41% aan de NNGB.

Tabel 4.6 Percentage van de volwassen bevolking dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en de fitheidsnorm.

Volwassenen	NNGB	Fit norm
2002	53%	
2010	46%	
2012	75%	25%

Tabel 4.7 Percentage van de jeugd dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, naar geslacht en leeftijd, 2012

Geslacht/leeftijd	voldoet aan de NNGB	semi inactief	inactief
jongens	74%	19%	7%
meisjes	68%	23%	9%
12 jaar	81%	17%	1,6%
13 jaar	80%	16%	4%
14 jaar	73%	20%	7%
15 jaar	65%	27%	8%
16 jaar	66%	23%	11%
17 jaar	55%	28%	16%
18 jaar	54%	23%	23%
gemiddeld	69%	22%	9%

De percentages van 2012 zijn niet goed te vergelijken met die van eerdere jaren om dat de vraagstelling voor de NNGB veranderd is. In 2012 was het percentage voor volwassenen 75 procent. Men moest de beweegvragen beantwoorden met in gedachten de afgelopen maanden. In 2010 moest men het hele jaar voldoen aan de beweegnorm, hierdoor bleek het percentage dat aan de norm voldoet lager. In 2016 is er opnieuw een onderzoek naar bewegen. Cijfers daaruit komen binnenkort beschikbaar.

In de Gezondheidsenquête wordt ook gevraagd of men lid is van een sportvereniging. Van de jongeren tussen 12 en 17 jaar is 61 procent lid van een sportvereniging. Voor volwassenen is dit percentage 41 procent. Deze percentages schommelen over de jaren. Tabel 4.9 geeft informatie over het lidmaatschap van sportverenigingen naar leeftijd. In 2016 wordt ook dit onderzoek herhaald.

4.4.2 Overgewicht

Overgewicht is een risicofactor voor ziekte en vroegtijdige sterfte. Iemand heeft overgewicht als de BMI (Body Mass Index) meer dan 25 bedraagt. Bij een BMI-waarde van 30 of hoger is sprake van ernstig overgewicht (obesitas). In Groningen was het aantal volwassenen met overgewicht in 2012 37 procent, waarvan 9 procentpunt obesitas heeft. Vergeleken met 2010 is het percentage volwassenen met overgewicht gestegen. Verder is het percentage overgewicht bij hoog opgeleiden lager dan bij laag opgeleiden. Ten opzichte van andere middelgrote gemeenten in Nederland is in 2012 het percentage met overgewicht of obesitas in Groningen laag. In 2002 was het percentage met overgewicht bij volwassenen in Groningen ook lager dan voor Nederland als geheel.

Bij de kinderen nam tot 2009 het percentage met overgewicht toe. In 2012 is het overgewicht bij kinderen op de basisschol (21 procent) ongeveer even hoog als in 2009 en 2010.

Tabel 4.8 Percentage van de jeugd dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen, naar opleidingsniveau, 2012

Opleidingsniveau	voldoet aan de NNGB	semi inactief	inactief
brugklas	75%	20%	5%
vmbo	66%	22%	12%
havo/vwo	72%	22%	6%
praktijkonderwijs	58%	25%	17%
mbo	52%	28%	20%
gemiddeld	69%	22%	9%

Tabel 4.9 Lidmaatschap van een sportvereniging naar leeftijdsgroep

Leeftijdsgroep	2002	2006	2009/2010	2012
jeugd 9-11 jaar	65%	72%	80%	
jeugd 12-17 jaar	52%	60%	58%	61%
19-34 jaar	44%	38%	58%	53%
35-49 jaar	28%	25%	43%	35%
50-64 jaar	22%	17%	33%	26%
65 jaar en ouder	11%	15%	23%	20%
volwassenen gemiddeld				41%

Tabel 4.10 Jeugd (objectief gemeten) en volwassenen met overgewicht, percentages.

Leeftijden	2006	2009	2010	2012
jeugd van 3 jaar met overgewicht	8%	5%	7%	7%
jeugd van 5 jaar met overgewicht	11%	14%	14%	13%
jeugd van 10 jaar met overgewicht	18%	21%	22%	21%
volwassenen met overgewicht (zelfrapportage)	41%	35%	35%	37%

Tabel 4.10 vermeldt het percentage met overgewicht voor een aantal leeftijdsgroepen. Het gewicht van de jeugd wordt gemeten door de GGD. De informatie over de volwassenen komt voort uit de al genoemde Gezondheidsenquête van de GGD.

In 2010 is in het GGD-onderzoek ook de sportdeelname van kinderen naar over- of ondergewicht geïnventariseerd. Maar van de kinderen met overgewicht blijkt in dit onderzoek het aantal respondenten te klein om verantwoord een betrouwbaar percentage van sportende kinderen met overgewicht te kunnen geven.

Van jongeren van 12 tot en met 18 jaar is 58 procent lid van een sportvereniging. Van de jongeren met overgewicht en ook de jongeren met ondergewicht is dat percentage iets lager.

Het percentage volwassenen met overgewicht dat sport, is bekend uit het Gezondheidsprofiel. Dat ligt met 65 procent onder het gemiddelde van alle volwassenen (zie tabel 4.11). Vooral jongvolwassenen (19-34 jaar) met overgewicht sporten minder dan hun leeftijdsgenoten zonder overgewicht.

4.5 Zwemmen van basisschoolleerlingen

Het seizoen 2012-2013 was het laatste seizoen dat er in de gemeente Groningen schoolzwemmen is gegeven. Het is afgeschaft. De gemeente Groningen heeft zich niettemin als doel gesteld dat 100 procent van de kinderen minimaal het zwemdiploma A behaalt.

Om het bezit van een diploma onder de kinderen in beeld te brengen voert Onderzoek en Statistiek jaarlijks een inventarisatie uit onder de leerlingen van de groepen 3 tot en met 8 van alle basisscholen binnen de gemeente Groningen.

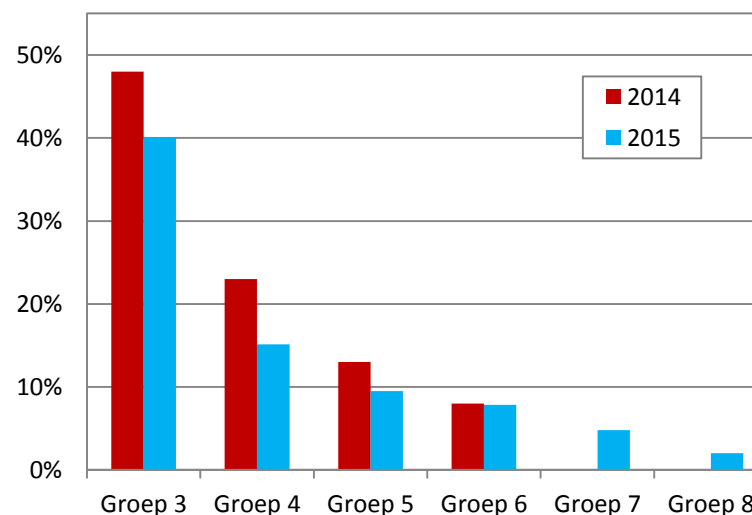
De meeste basisscholen en scholen voor speciaal basisonderwijs werken mee aan dit onderzoek. Enkele scholen voor speciaal onderwijs met veel leerlingen van buiten de stad doen niet mee. De inventarisatie loopt zoveel mogelijk via de vakleerkrachten bewegingsonderwijs van de scholen.

Tabel 4.11 Minstens 1x per maand sporten, volwassenen met en zonder overgewicht, 2010

Leeftijdsgroepen	Normaal gewicht	Overgewicht
19-34 jaar	84%	71%
35-49 jaar	67%	64%
50-64 jaar	59%	60%
gemiddeld (19-64 jaar)	76%	65%

De gemeente sluit hierbij aan op het landelijke systeem van het Beweeg ABC: het leerlingvolgsysteem voor basis-beweegvaardigheid. Dit systeem bevordert en ondersteunt een gezonde en sportieve leefstijl onder basisschoolleerlingen. De sport- en beweegvaardigheid van kinderen wordt in dit systeem over meerdere jaren gevolgd doordat jaarlijks gegevens in het systeem worden ingevoerd.

Figuur 4.6 Het percentage kinderen zonder zwemdiploma naar groep, 2014 en 2015

Onderdeel hiervan is de zwemvaardigheid. Door aan te sluiten bij het Beveeg ABC wordt ook voldaan aan de landelijke standaarden en kan er vergeleken worden met andere gemeenten en met Nederland als geheel. Figuur 4.6 toont ons het percentage kinderen in de gemeente Groningen zonder zwemdiploma naar groep in het basisonderwijs.

In groep drie heeft 40 procent van de kinderen nog geen zwemdiploma. In groep 8 is dat aandeel gedaald tot 2 procent. Tot en met het seizoen 2012-2013 werd vanaf groep 5 schoolzwemmen gegeven. Die kinderen zitten nu in groep 7. Over een paar jaar zal blijken of na het afschaffen van het schoolzwemmen het diplomabezit al of niet is gedaald. Wat we uit de cijfers kunnen opmaken is dat 85 procent van de kinderen in groep 4 een diploma heeft en in groep 5 ruim 90 procent. Wat opvalt, is dat in elke groep het percentage zonder zwemdiploma in 2014 hoger was dan in 2015. Voor groep 7 en 8 zijn alleen de percentages over 2015 bekend.

4.6 Sporten en armoede

Mensen met weinig geld beschikken zelf vaak niet over (voldoende) financiële middelen om te sporten of lid te worden van een sportvereniging. Voor hen zijn er een aantal mogelijkheden om gebruik te maken van een tegemoetkoming in de kosten om te kunnen sporten. We bespreken twee mogelijkheden: het gebruik van de Stadjerspas en het Jeugdsportfonds.

De Stadjerspas werkt onder andere met kortingsbonnen. Voorbeelden van kortingsbonnen op het gebied van sport zijn: toegang voor een zwembad of de schaatsbaan, korting op toegang tot sportevenementen en korting op het lidmaatschap van een sportvereniging.

Tabel 4.12 geeft voor 2014 het gebruik van de Stadjerspas weer voor zwemmen, schaatsen en een korting op het lidmaatschap van een sportvereniging. Vanaf 2014 is de Stadjerspas overigens digitaal.

Tabel 4.12 Gebruik Stadjerspas, 2014

Coupon	kinderen	volwasse-	Totaal
Gratis zwemmen	1.452	2.337	3.789
Gratis schaatsen	216	416	632
€ 20,- korting op lidmaatschap sportvereniging	Nvt	287	287

Het Jeugdsportfonds

Het Jeugdsportfonds creëert sportkansen voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar die om financiële redenen geen lid kunnen worden van een sportvereniging. Het is een fonds waaruit de contributie voor kinderen en jongeren uit huishoudens met een laag inkomen wordt betaald.

In sommige gevallen worden ook sportattributen vergoed. Het Jeugdsportfonds is in Groningen in 2007 opgericht. In 2014 werd 861 maal gebruik gemaakt van de regeling. In totaal 540 keer door jongens en 320 keer door meisjes. Sommige jongeren of kinderen maken meerdere malen gebruik van de regeling. In totaal is 534 keer de contributie betaald en in 327 maal voor sportattributen. In 40 procent van de gevallen gaat het om voetballers. Het percentage kinderen en jongeren dat gebruik maakt van de regeling is niet in alle wijken even groot.

In tabel 4.13 vindt u de aantallen per wijk in volgorde van hoogte van het percentage van de 4- tot en met 17-jarigen. Relatief maken veel kinderen en jongeren uit de Hoogte en de Indische buurt gebruik van het Jeugdsportfonds. Uit de monitor van 2011, toen het lidmaatschap van voetbalverenigingen is geïnventariseerd, bleek al dat relatief weinig kinderen uit de Hoogte lid waren van een voetbalvereniging. Zie ook de tekst over het lidmaatschap van verenigingen per buurt in paragraaf 4.2.1.

Tabel 4.13 Gebruik van het Jeugdsportfonds per wijk 1)

Wijk-of buurtnaam	leeftijdsgroep		totaal	perc. van 4 t/m 17 jaar
	4 t/m 12	13 t/m 17		
De Hoogte	44	12	56	14%
Indische buurt	51	9	60	9%
Selwerd/Tuinwijk	48	19	67	8%
Lewenborg-Noord	38	11	49	8%
Vinkhuizen	88	28	116	8%
Beijum-Oost	68	20	88	7%
Oosterpark	46	14	60	7%
Paddepoel	40	19	59	5%
Lewenborg-Zuid	35	8	43	5%
Professorenbuurt	10	2	12	4%
Stadskern-noord/Hortusbuurt	9	4	13	4%
De Wijert/Helpman west	35	11	46	4%
Corpus den Hoorn/Hoornsemeer	34	15	49	3%
Stadskern-Zuid/Binnenstad-Oost	5	2	7	3%
Oosterpoort	6	1	7	3%
Beijum-West	18	8	26	2%
Hoogkerk-Zuid	18	3	21	2%
Hoogkerk-Noord	10	3	13	2%
Oranjebuurt	8	3	11	2%
Schildersbuurt	5	2	7	2%
Zeeheldenbuurt	2	0	2	2%
Stadspark/Laanhuizen/Buitenhof	8	2	10	1%
Noorddijk/Drielanden/Ruischerwaard	3	3	6	1%
Hereweg/Rivierenbuurt	1	1	2	1%
Euvelgunne/Meerdorpen	5	0	5	1%
Coendersborg/Helpman oost	3	4	7	1%
Oosterhoogebrug/de Hunze	7	2	9	1%
Dorkwerd/Reitdiep	4	2	6	0%
Noorderhoogebrug/ Bovenstreek	0	0	0	0%
Onbekend in Groningen	2	2	4	.
Gemeente Groningen	651	210	861	3,9%

1) N.B. Er kunnen meerdere aanvragen per kind zijn.

Literatuurlijst

- M. Boven, H. Slender en H. Wiggers, Vitaliteit sportverenigingen in Noord-Nederland, Hanzehogeschool Groningen, 2014
- J. Broer en J. Kuiper, Regionaal gezondheidsprofiel Groningen 2012, GGD Groningen,
- J. Broer en J. Kuiper, Jeugdgezondheidsonderzoek Groningen 2012, GGD Groningen,
- M.B. Brummer, F. Dijkstra, Klanttevredenheidsonderzoek Zwembaden 2007, Het Helperbad, De Parrel en De Papiermolen, Groningen, HanzeConnect, oktober 2007.
- M.B. Brummer, M.N. Julsing, Klanttevredenheidsonderzoek
Sportcentrum Kardinge, Meting 2008, Groningen, HanzeConnect, april 2008.
- M.B. Brummer, F. Dijkstra, sportaccommodaties OCSW, Groningen, HanzeConnect, februari 2010.
- Rapportages Bslim, 2013-2014, wijken: Hoogkerk, Lewenborg, Beijum, Indischebuurt/de Hoogte, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Zuid, Vinkhuizen en Oosterpark
- CBS Regionaal Inkomens Onderzoek 2013, Den Haag, 2015
- Huis voor de Sport, Eindrapportage 2014, Hoogezand/Groningen, 2015
- Stichting MJD jaarrapportage 2014 PvE's MJD, Stiel, Kinderwerk & Jongerenwerk, Groningen, 2015
- NOC*NSF KISS rapportage gemeente Groningen, peiljaar 2014, Arnhem, 2015
- H. Slender e.a., Vitaliteit sportverenigingen in Noord Nederland, Hanze instituut Groningen, 2013-2015
- Sociaal Cultureel Planbureau / W.J.H. Mulier-instituut, Sport: een leven lang, rapportage sport 2010, Den Haag / 's Hertogenbosch, december 2010.
- A Stinissen, Vrijwilligersonderzoek 2008, Nulmeting naar vrijwilligerswerk in georganiseerd verband in Groningen. Groningen, O&S Groningen, 2009.

Store support, klanttevredenheidsonderzoeken en Mystery Guest onderzoeken sportaccommodaties, Groningen, 2011-2014

M. van Teerns, A. Stinissen, Vrijwilligersonderzoek 2011, 2e meting naar vrijwilligerswerk in georganiseerd verband in Groningen. Groningen, O&S Groningen, 2011.

Bijlagen

Bijlage 1: Indicatoren sportmonitor 2015

indicatoren algemeen	Stedelijk of wijkniveau	categorie beschikbaarheid	bron
1 geslacht	subbuurt	Gronometer	O&S Groningen
2 leeftijd	subbuurt	Gronometer	O&S Groningen
3 etniciteit	subbuurt	Gronometer	O&S Groningen
4 opleidingsniveau	wijk/enkele buurten	Gronometer	wijkenquête
5 inkomen	buurt	Gronometer	CBS
6 beperking	wijk	aanwezig	HVD
Fysieke sportinfrastructuur			
7 aantal gemeentelijke binnensportaccommodaties	subbuurt	Gronometer	WSR/A&V/OOGG
8 verdeling over de wijken	subbuurt	Gronometer	WSR/A&V/OOGG
9 bezettingsgraden	stad	aanwezig	WSR/A&V/OOGG
10 aantal gemeentelijke buitensportaccommodaties	subbuurt	Gronometer	WSR/A&V/OOGG
11 verdeling over de wijken	subbuurt	Gronometer	WSR/A&V/OOGG
12 bezettingsgraden	stad	niet geactualiseerd	WSR/A&V/OOGG
13 Bezoekers gemeentelijke zwembaden en ijsbaan	accommodatie	aanwezig	WSR
14 aantal particuliere aanbieders met accommodatie	subbuurt	Gronometer	Vestigingenregister
15 soorten aanbod van particuliere aanbieders (diversiteit)	subbuurt	aanwezig	Vestigingenregister
16 klanttevredenheidsonderzoeken accommodaties	stad	aanwezig	WSR/O&S Groningen
17 openbare speelvoorzieningen	subbuurt	Gronometer	Stadsbeheer
18 kenmerken (voor wie)	subbuurt	aanwezig	Stadsbeheer
19 tevredenheid over de speelvoorzieningen	wijk/enkele buurten	Gronometer	wijkenquête
19 aantal topsportaccommodaties	subbuurt	Gronometer	O&S
20 soort topsportaccommodaties (diversiteit)	subbuurt	aanwezig	O&S

21 afstand tot sportterrein in kilometers, per buurt	buurt	Gronometer	CBS
22 afstand tot dagrecreatie terrein in kilometers, per buurt	buurt	Gronometer	CBS
Bslim, onderwijs en verenigingen		categorie beschikbaarheid	beheer gegevens
23 aantal sportieve scholen in de stad	stad	aanwezig	OCSW
24 aantal lootscholen	stad	aanwezig	OCSW
25 hoeveel keer per week gymles door vakdocent	stad	niet aanwezig	Bslimteam/O2G2, VCOG
26 hoeveel keer per week gymles door groepsleerkracht	stad	niet aanwezig	Bslimteam/O2G2, VCOG
27 beweegaanbod, aantal activiteiten	B-slimbuurten	aanwezig	CMS
28 aantal fte. combinatiefunctionarissen	stad	deels aanwezig	Bslimteam
29 waar de combinatiefunctionarissen werkzaam zijn	stad	deels aanwezig	Bslimteam
30 deelname aan Bslim (aantal)	B-slimbuurten	aanwezig	CMS/Bslim-team
31 tevredenheid deelnemers	stad	nog niet aanwezig	Bslimteam
32 aantal sportverenigingen in de stad	stad	2009 aanwezig	O&S Groningen
33 aantal verschillende sportverenigingen (diversiteit)	stad	2009 aanwezig	O&S Groningen
34 aantal topsportevenementen		nog niet aanwezig	CMS
35 aantal samenwerkingsinitiatieven met onderwijs, onderzoek en topsport	stad	aanwezig	LOOT, Alfa, HIS en RUG
Sport- en beweeggedrag			
Beweeggedrag: hoeveel tijd dat iemand per dag (matig) intensief beweegt (NNGB)			
36 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	Gronometer	HVD
37 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
Sportgedrag: aantal maal dat iemand in de afgelopen 12 maanden heeft gesport			
38 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	te kleine aantallen	OCSW
39 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
Lid sportvereniging uit enquête			
40 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	Gronometer	HVD

41 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
Lid sportver. (Stadjers die overgewicht hebben)			
42 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	te kleine aantallen	HVD
43 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
44 overgewicht	stadsdeel	Gronometer	HVD
45 aantal kinderen met minimaal zwemdiploma A	wijk/enkele buurten	aanwezig	WSR/O&S
46 ledenontwikkeling (geslacht, wijk)	PC gebied	aanwezig	NOC*NSF
47 ledenontwikkeling (sporten)	stad	aanwezig	NOC*NSF
48 aantal geregistreerde sporttalenten bij Topsport	stad/ Noord Nederland	aanwezig	Topsport Noord
49 aantal vrijwilligers	stad	aanwezig, niet recent	vrijwilligersonderzoek
Sporten en armoede			
50 gebruik Jeugdsportfonds	PC gebied	aanwezig	Jeugdsportfonds
51 gebruik Stadjerspas voor sport	stad	aanwezig	Stadjerspas

Bijlage 2: De accommodaties

Gemeentelijke accommodaties	soort	wijk/buurt
Gymlokalen		
Agaatstraat 16	Gymzaal	Vinkhuizen
Canadalaan 2	Gymzaal	Corpus den Hoorn
Chopinlaan 2a	Gymzaal	Coendersborg
Van Swietenlaan 1 (Corpushuis)	Gymzaal (2)	Corpus den Hoorn
Eikenlaan 288	Gymzaal bij sporthal	Selwerd
Folkingedwardsstraat 16	Gymzaal	Centrum
Goudenregenplein 16	Gymzaal/dojo (2)	Oosterpark
Goudlaan 5	Gymzaal	Vinkhuizen
Kiel 9	Gymzaal	Lewenborg
Kluiverboom 1	Gymzalen (3)	Lewenborg
Maresiusstraat 22	Gymzaal	Gravenburg
Molukkenstraat 1	Gymzaal	Indische buurt
Multatulistraat 169	Gymzaal	De Wijert
Oliemuldersweg 43	Gymzaal/denksport	Oosterpark
Ossehoederstraat	Gymzaal	Paddepoel
Semmelweisstraat 6	Gymzaal	Corpus den Hoorn
Slenk 2	Gymzaal	Reitdiep
Spicastraat 198	Gymzaal	Paddepoel
Siersteenlaan 480	Gymzaal	Vinkhuizen
Stoepemaheerd 9	Gymzaal	Beijum
Valreep	Gymzaal	Lewenborg
Verlengde Lodewijkstraat 7	Gymzaal	Oosterpoort
Vestdijklaan 1	Gymzaal	De Wijert
Violenstraat 4	Gymzaal (2)	Centrum
Zuiderweg 70/1	Gymzaal bij sporthal	Hoogkerk
Sportcomplexen		
ACLO (tevens bij sporthallen en terreinen)	Sportcomplex	Universiteitscomplex
Stadspark Drafbaan	Evenementen, sport en drafbaan	Stadspark

Sportcentrum Kardingge (tevens bij sporthallen en zwembaden)	Sportcentrum/topsport	Kardingge
Sporthallen		
Beijum	Sporthal	Beijum
De Brug	Sporthal	Corpus den Hoorn
Corpushuis	Sporthal/sportzaal	Corpus den Hoorn
Vinkhuizen	Sporthal	Vinkhuizen
De Wijert	Sporthal	De Wijert
Selwerd	Sporthal/gymzaal	Selwerd
Hoogkerk	Sporthal/gymzaal	Hoogkerk
Lewenborg	Sporthal	Lewenborg
Kardingge	Sporthal	Kardingge
Terreinen		
Atletiekcentrum Stadspark	Atletiekcentrum/topsport	Stadspark
Coendersborg	Sportpark	Coendersborg
Corpus den Hoorn	Sportpark	Corpus den Hoorn
Esserberg	Sportpark	Groningen (gemeente Haren)
Engelbert	Sportpark	Engelbert
Kardingge	Sportpark	Kardingge
Hoogkerk	Sportpark	Hoogkerk
Lewenborg	Sportpark	Lewenborg
Het Noorden	Sportpark	Selwerd
De Parrel	Sportpark	Selwerd/Paddepoel
Selwerd	Sportpark	Selwerd
Stadspark	Sportpark	Stadspark
Velocitas	Sportpark	Stadspark
West-end	Sportpark	Vinkhuizen
De Wijert	Sportpark	De Wijert
De Kring	Sportpark	De Kring
Cruyff-courts/Kraijcek-playgrounds		
Canadalaan	Cruyff-court	Corpus den Hoorn
Pioenpark	Cruyff-court	Oosterpark
Borgwal	Kraijcek-playground	De Hoogte

Ypemaheerd	Kraijcek-playground	Beijum-oost
Tennisbanen (openlucht)		
De Wijert-zuid	1 baan	De Wijert
Hoogkerk	2 banen	Hoogkerk
Vinkhuizen	1 baan	Vinkhuizen
Oosterpark	1 baan	Oosterpark
De Hunze	2 banen	De Hunze
Lewenborg	2 banen	Lewenborg
Ruischerbrug	1 baan	Ruischerbrug
Zwembaden		
Zwembad Kardinge	Overdekt zwembad	Kardinge
De Parrel	Overdekt zwembad	Selwerd
Helperzwembad	Overdekt zwembad	Helpman
De Papiermolen	Openluchtbad	De Wijert
Recreatieplassen		
Hoornse Plas/Hoornsemeer	Recreatieplas	Hoornsemeer
Zilvermeer	Recreatieplas	Kardinge
Ruskenveen	Recreatieplas	Hoogkerk

Particulier aanbod	soort	wijk/buurt
Gymlokalen		
Adm. Ruyterlaan 37	Gymzaal	Zeeheldenbuurt
Adriaan van Ostadestraat 2	Gymzaal	Kostverloren
Bessemoeerstraat 6	Gymzaal	Tuinwijk
Boudierplansen 9	Gymzaal	De Wijert zuid
Diamantlaan 16	Gymzaal	Vinkhuizen
Distributiestraat 1	Gymzaal	Corpus den Hoorn
Eikenlaan 286	Gymzaal (3), schoolsporthal	Selwerd
Heerdenpad 8	Gymzaal (2)	De Hunze
Heesterpoort 1	Gymzaal	Oosterpark
Heinsiusstraat 1	Gymzaal	de Hoogte
Hereweg 99	Gymzaal	Helpman

Jaltadaheerd 163	Gymzaal	Beijum
Kapteynlaan 13/2	Gymzaal	Korrewegbuurt
Korreweg 198	Gymzaal/spiegelzaal (2)	Indische buurt
Korreweg 215	Gymzaal	Indische buurt
Magnoliastraat 1	Gymzaal	Selwerd
Melisseweg 2	Gymzaal (2)	Ulgersmaborg
Merwedestraat 41	Gymzaal (2)	Rivierenbuurt
Metaallaan 255	Gymzaal	Vinkhuizen
Muntinglaan 3	Gymzaal	Grunobuurt
Nieuwe Sint Jansstraat 11	Gymzaal	Binnenstad oost
Poortstraat 50	Gymzaal	de Hoogte
Pop. Dijkemaweg 88	Gymzaal (2)	Ulgersmaborg
Reggestraat 1	Gymzaal	Rivierenbuurt
Schuitendiep 14	Gymzaal	Binnenstad oost
Sweelincklaan 2	Gymzaal	Coendersborg
Travertijnstraat 2	Gymzaal (3), schoolsporthal	Hoendiep
Travertijnstraat 6	Gymzaal	Hoendiep
Turfsingel 82	Gymzaal	Binnenstad oost
v. Heemskerkstraat 56	Gymzaal	Zeeheldenbuurt
v. Iddekingeweg 140	Gymzaal	de Wijert
v. Schendelstraat 1	Gymzaal	de Wijert
Verzetstrijderslaan 220	Gymzaal	Laanhuizen
Vondelpad	Gymzaal (3)	de Wijert
Wilgenlaan 1	Gymzaal	Tuinwijk
Woldjerspoorweg 5a	Gymzaal/MFC	Engelbert
Stadion		
FC Groningen, Euroborg	Topsport	Europapark
Sportcomplex		
Aclo (RUG/HHG)	Sportcomplex	Zernike
Sporthallen		
Martiniplaza	Topsport	Stadspark
ACLO	Sporthal	Universiteitscomplex

Sporthal Hanzehogeschool	Sporthal/topsport	Universiteitscomplex
Stadgershal	Sporthal	Corpus den Hoorn
Alfa College	Sporthal/topsport	Kardinge
Terreinen		
ACLO	Sportpark	Universiteitscomplex
Hoogkerk (Kerkstraat)	Sportpark	Hoogkerk
Tennisbanen		
Stadgershal	Overdekt	Corpus den Hoorn
St. tot exploitatie van tennispark Corpus den Hoorn	Openlucht	Corpus den Hoorn
ACLO	Openlucht	Universiteitscomplex
Van Starckenborgh	Overdekt	De Hunze
Kardinge (geëxploiteerd door particulier)	overdekt	Kardinge
Vorenkamp	Openlucht	Coendersborg
Zwembaden		
Hanzehogeschool	Overdekt zwembad	Universiteitscomplex
Ebert	Overdekt zwembad	Corpus den Hoorn
Zwemschool Rob Sports	Overdekt zwembad	Lewenburg
New Hampshire	Overdekt zwembad	Hoornse meer
Stichting Zwembad Hoogkerk	Openluchtbad	Hoogkerk
Bad Engelbert	Natuurbad	Engelbert
Overig, algemeen		
Cue Action Snooker & Poolcentrum		Centrum
Bowling en Partycentrum Groningen B.V.		Centrum
Euro Kartracing en Bowling Groningen		Kardinge
Skatepark het Colosseum		Oosterpark
Stichting Schietbanen Groningen		Coendersborg
Klimcentrum Bjoeks		Kardinge
Pitch en Putt Golf Groningen		Kardinge
Seaworld Duiksport		Hoogkerk
De Tuimelaar Duikwinkel & Duikschool		Schildersbuurt
Snow Limits		Kardinge

Bijlage 3 Sportverenigingen naar tak van sport, algemene- en studentenverenigingen

	algemeen	studenten	totaal
aangepast sporten	11		11
american football	1		1
atletiek	1	1	2
badminton	8	1	9
baseball/ honkbal/softbal	1		1
basketbal	6	3	9
beachvolleybal	1	1	2
bergsport	1	1	2
biljart	10		10
boksen	2	1	3
boogschieten	1		1
bowlen	2		2
bridge	13		13
budo		1	1
cricket	1		1
dammen	4		4
dansen		1	1
darten	2		2
duiken	5	2	7
fitness		1	1
floorball / unihockey	1		1
frisbeeën	1		1
futsal/zaalvoetbal	9	1	10
go	1		1
golf/pitch & putt	2	1	3
gymnastiek	9		9
handbal	3	1	4
hardlopen	2		2
hengelsport	2		2

hockey	3	1	4
ijshockey	2	1	3
inline hockey	1		1
jeu de boules	1		1
kaatsen	1		1
kanovaren	1		1
kegelen	12		12
kitesurfen		1	1
klimmen	1		1
korfbal	4	1	5
lacrosse	1	1	2
mixed material arts	1		1
modelsport	2		2
motorsport	1		1
onderwaterhockey	1		1
paaldansen		1	1
paarden	3	1	4
roeien	1	2	3
rugby	1	1	2
schaatsen	4	1	5
schaken	9		9
schermen	1		1
schieten	9		9
shorttrack	1		1
sjoelen	4		4
skiën	1		1
snooker/pool	2		2
squash	1	1	2
survival (run)		1	1
tafeltennis	10	1	11
tennis	6	3	9
triathlon	1	1	2

turnen		1	1
unihockey	1	1	2
verdediging	17	1	18
vliegsport	2		2
voetbal	31	3	34
volleybal	25	3	28
wandelen	4		4
waterpolo	1	1	2
waterskiën	2	1	3
wielersport	2	1	3
windsurfen		1	1
zeilen	1	1	2
zwemmen	14	1	15

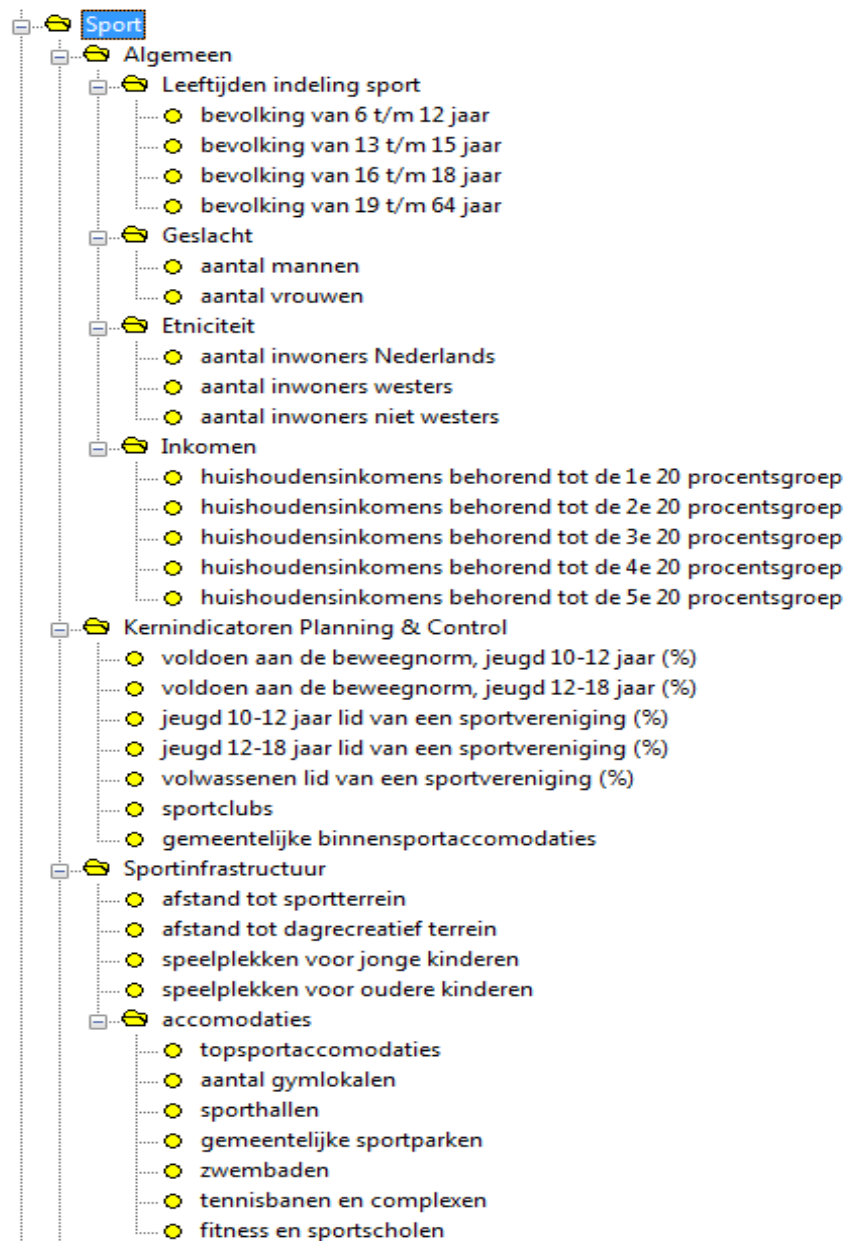
Bijlage 4: Topsportevenementen gesubsidieerd door de gemeente Groningen, 2012-2015

Evenement	Organisator	Sport(en)
2012		
het 17e Holland Nordic Basketbal Tournament	HNBT	Basketbal
NSK Allround Schaatsen 2012	TJAS	Schaatsen
het Topschaaktoernooi 2012	Schaakstad Groningen	Schaken
het 36e internationale jeugdtoernooi Eurovoetbal	Eurovoetbal	Voetbal
de Martini-Regatta 2012	Roeibond	Roeien
de Meerstadregatta 2012	Kano Vereniging	Kanoën
de NK Sprint Triathlon en de SpeedmanTriathlon	GVAV/Triathlon	Triathlon
de 4 Mijl van Groningen, Ladiw	Atletiekevenementen	Hardlopen
de Groninger Basketball Week	Golazo (vm Topsport)	Basketbal
aanvullende subsidie Topschaaktoernooi 2012	Schaakstad Groningen	Schaken
2013		
het NK Sprint 2013	KNSB	Schaatsen
het 18e H.N.B.T evenement	HNBT	Basketbal
de Martini-Regatta 2013	Roeibond	Roeien
het Schaakfestival 2013	Schaakstad Groningen	Schaken
de Meerstadregatta 2013	Kano Vereniging	Kanoën
het NSK Sprint	TJAS	Schaatsen
de Special Olympics Regionale Spelen Groningen 2013	Brug (Prov.)	Gehandicaptensport
de Energiewachttour 2013	Energiewachttour	Wielrennen
de 4 Mijl van Groningen 2013	Atletiekevenementen	Hardlopen
het NK afstanden Junioren en Neo-Senioren 2013	KNSB	Schaatsen
twee volleybal oefeninterlands	NeVoBo/jeugd	Volleybal
Eerste Nederlands Studenten Kampioenschap (NSK) Afstanden Schaatsen	TJAS/NSK	Schaatsen

2014

de Martini-Regatta 2014	Roeibond	Roeien
de Meerstadregatta 2014	Kano Vereniging	Kanoën
het 19e HNBT evenement	HNBT	Basketbal
het Schaakfestival 2014	Schaakstad Groningen	Schaken
de 4 Mijl van Groningen en overige evenementen 2014	Atletiekevenementen	Hardlopen
een combinatiefunctionaris 1 mei tot 1 september 2014	Basketball RTC Basketball	Basketbal
een combinatiefunctionaris volleybal 2014	NeVoBo/jeugd	Volleybal
de combinatiefunctionaris roeien Groningen 2014-2015	RTC Roeien Noord	Roeien
activiteiten seizoen 2014-2015	Loopacademie Regionaal Trainings Centrum (RTC)	Atletiek
een combinatiefunctionaris, sporttechnische ondersteuning en accommodatiehuur	RTC-Noord schaatsen	Schaatsen
een combinatiefunctionaris voor seizoen 2014-2015	Basketball RTC Basketball	Basketbal
2015 (gedeelte van het jaar)		
het 20e HNBT-evenement (Basketbal)	HNBT	Basketbal
het NK Sprint & Mass-Start 2015	KNSB	Schaatsen
het Schaakfestival 2015	Schaakstad Groningen	Schaken
de 4 Mijl van Groningen en overige evenementen 2015	Atletiekevenementen	Hardlopen
de Super Saturday, sport clinics	Topvolleybal Lycurgus	Volleybal, Korfbal en Basketbal
Regionaal Trainings Centrum 2015-2016	Topsport Noord	diverse

Bijlage 5: Indicatoren in Gronometer, themaboom

Colofon

Sportmonitor Groningen

Tussenmeting 2015

Auteurs:

Laura de Jong

Marjolein Kolstein

Age Stinissen

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen, afdeling Beleid en Programmering

Uitgave:

Onderzoek en Statistiek Groningen

